BONDIA® ARUBA

E

Supervision financiero ta...
Back den debate...

Diasabra 18 di Januari 2025 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Segun parlamentario Otmar Oduber e Ley Electoral actual ta anticua y discriminatorio

Pagina 3

- **Ciudadano ta reporta otro caso lamentabel di destruccion di neishi di shoco pa motibo di offroad**

Pagina 4

- **Gobernador ta buscando tur esnan cu a ricibi un condecoracion real**

Pagina 6

- **Homber deteni na aeropuerto cu droga den maleta**

Pagina 2

Grupo di turista ta debati si Aruba ta safe

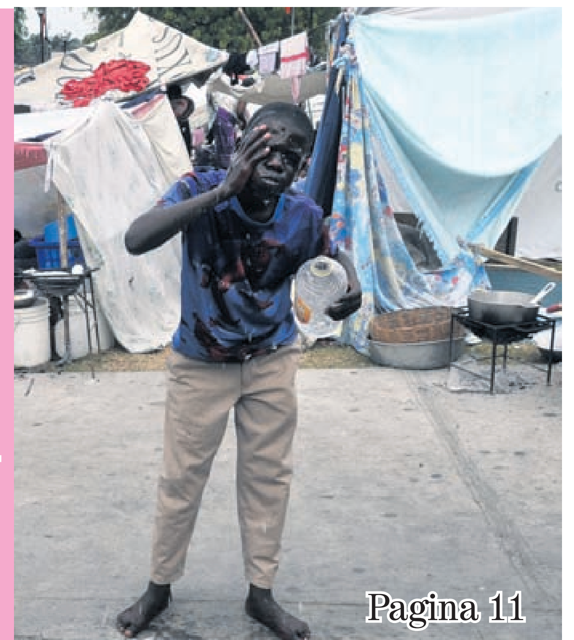
Pagina 2

Corsou: CRMC ta critica declaracionnan di reparacionnan Hulandes

Pagina 8

Haiti na 'nivelnan catastrofico'; victima di asesinato, violacion y hamber HRW ta adverti

Pagina 11

BONDIA ARUBA

Grupo di turista ta debati si Aruba ta safe

Ayera, riba rednan social, un grupo di bishitante di Aruba a debati si Aruba ta mesun safe cu su reputacion ta indica. Sinembargo, un categoria di crimen cu a registra aumento durante añanan, sorprendentemente, ta uno cometi pa turista mes.

Den un post riba e pagina conocido, All Things Aruba, usuario di incialnan B.W.N. a puntra pakico mayoria di negoshi tin bara di metal y heki pa cera na yabi. "Mi a tende cu e isla aki ta safe," el a indica.

E post a genera casi 100 comentario prome cu e administrador di e grupo a deshabilita e opcion pa post comentario, cu cantidad di local y bishitante debatiendo si Aruba ta safe, y pakico tin mas medida di proteccion y seguridad manera heki y bara di metal.

Mayoria di comentario ta di acuerdo cu Aruba ta hopi safe, y ta specula cu motibo cu ta pone proteccion ta pa preveni, pa 'common sense' of pa aumenta balor di propiedad. R.H. a bisa: "Privacidad y balor. Casnan cu tin nan propio heki/cura ta haya un boost den balor di propiedad." Nan a enfatisa cu Aruba ta safe relativo na otro islanan. "Pero toch tin crimen ocasionalmente," K.d.L. a comenta.

Usuario local B.B. a comenta: "E isla ta safe den sentido cu bo no ta bay ser atraca canando riba caya. Sinembargo, hortamento ta tuma lugar den anochi y hopi negoshi tin enemigo rival/competencia, pues nan mester protege nan negoshi. Djis pasobra e ladronnan aki no ta kibra drenta bo AirBnB of hotel no kiermen nan no ta kibra drenta tienda den anochi."

Sinembargo, tabatin algun comentario enfatisando e hecho cu den ultimo añanan, seguridad na Aruba a bay atras, cu un aumento den crimen y desconfiansa. M.H.G. a bisa: "E villa unda nos a keda a bira victima di robo algun aña atras. Polis ta bisa cu e ta pasa tur ora."

S. V. C. a conta cu el a mira un desaroyo negativo: "No ta mesun safe cu tabata antes... keda vigilante tur dia!" K.O.B. a agrega: "Aruba ta relativamente safe, sinembargo, nan tasa di crimen a aumenta drasticamente den ultimo 10 aña. Aruba ta haci un bon trabao di tene crimen fuera di noticia. Sinti safe y ta safe ta dos cos diferente."

Estadistica di crimen: Robo relativamente stabiel

Basa riba e jaarverslagnan disponible riba website di Ministerio Publico di Aruba (OM), nos por observa cierto tendencia den e tasa di crimen den ultimo añanan. E jaarverslagen ta cubri e periodo di 2014 te 2023.

E tasa di crimen a fluctua durante e periodo di 9 aña aki, pero no a mustra un tendencia consistente di aumento of reduccion.

Entre e cambionan notable, por mira un aumento significante den crimen di 15 porciento di 2014 pa 2015, di 2,480 na 2,865. E aumento mas grandi den e periodo aki a sucede di 2018 pa 2019, unda a pasa di 2,225 na 3,214 crimen, un aumento di 44 porciento.

Pero di 2019 pa 2020 a registra un reduccion di 13 porciento, posiblemente influencia pa restriccionnan di Covid-19, a baha di 3,214 pa 2,783.

Di 2021 pa 222 a mira un reduccion chikito di 2 porciento (3,008 pa 2,950) y di 2022 pa 2023 otro reduccion di 8 porciento (2,950 pa 2,720.)

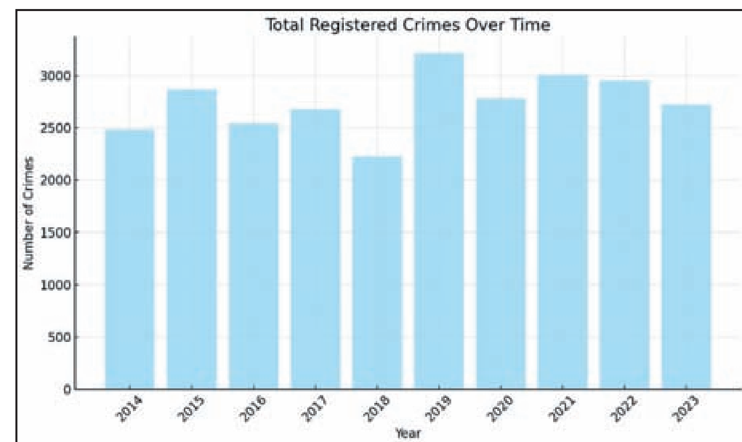
E aña cu e cantidad mas halto di crimen registra tabata 2019 (3,214). Esaki a sigui cu un reduccion gradual, probablemente reflehando cambio di politica of efecto relaciona cu pandemia. Y e aña cu menos crimen registra tabata 2018 (2,225), cu despues a aumenta significantemente e siguiente aña.

For di e datonan disponible, pa loke ta robo, (incluyendo diefstal onder verzwarende omstandigheden) a mira cantidadnan relativamente stabiel den añanan manera 2017 (276 caso) y 2018 (274 caso). Sinembargo, no a observa ningun cambio drastico den e categoria aki durante e añanan di 2014 te 2023.

Fluctuacion den crimen

A diferencia di hortamento, crimen relaciona cu trafico, manera core bao influencia of sin rijbewijs, ta aparece consistentemente cu fluctuacion riba e rapportnan di OM. Por ehemplo, core sin rijbewijs tabata e categoria di crimen lider den algun aña, cu un peak di 706 caso na 2019. Den cierto aña, violacionnan relaciona cu trafico a surpasa hortamento y crimen violento den cantidad.

Otro area notable di crimen ta violacion di Ordenansa di Proteccion di Naturalesa. E categoria aki a registra un aumento notable na 2021, cu 508 caso, atribui en gran parti na turistanan purbando di exporta flora, fauna y cocolishi protegi. E aumento repentino aki ta representa un enfoke nobo riba cumplimento y conscientisacion di comunidad.

Homber deteni na aeropuerto cu droga den maleta

E siman aki, polis a informa cu diabierna dia 10 januari 2025 den oranan di atardi personal di Duana durante control na aeropuerto a detene un hende homber cu droga den su maleta procedente Corsou.

E sospechoso a wordo hiba na e departamento di Unit Narcotica y na nan turno a cuminsa na investigacion. Ta trata di e homber di inicialnan L.C.V. 61 aña edad naci na Corsou pero biba Hulanda. Den e maleta a encontra un kilo hash.

KPA ta haci un apelacion pa es cu sa algo of a wak algo pa yama e tiplijn di polis cu ta 11141. Nos ta garantisa BO ta keda anonimo.

Segun parlamentario Otmar Oduber,

Ley Electoral actual ta anticua y discriminatorio

Diahuebs mainta durante un conferencia di prensa parlamentario y lider di fraccion PPA den Parlamento di Aruba, Otmar Oduber, a toca entre otro e topico di Ley Electoral di Aruba y e necesidad pa cambia esaki pa un Ley Electoral mas moderno y husto.

Oduber a indica cu relaciona cu e eleccion parlamentario cu a tuma luga aña pasa a reuni na varios ocasion cu Censo y tambe Conseho Electoral di Aruba durante cual a constata cu hopi cos no ta bon. El indica cu hopi biaha a ser bisa cu ta ser constata cu cosnan no ta bon durante eleccion, pero despues ta lubida riba dje y ta mira loke a tuma luga den e ultimo eleccion cu yegando un proximo eleccion den parlamento ta purba ta trece cambio

"E kiesverordening ta bieu. Nos kiesverordening no ta refleha loke pueblo aki ta desea. E kiesverordening aki ta discriminatorio. E no ta permiti ora un gobierno cay cu cualkier partido nobo por lanta y inscribi su mes. E ta prohibie den e caso ki. E ta discriminatorio pa cualkier organisacion cu kier lanta," el a remarca.

El a splica cu e kiesverordening aki ta haci cu partidonan cu a yega te na dos mil y pico voto, faltando algun shen voto pa yega na un asiento, ta ser saca completamente di e resultado electoral.

El a sigui splica cu e Ley Electoral ta haci posibel cu na momento di firma, e partidonan grandi ta firma pa e chikitonan y como resultado tin 10, 11 of 12 partido ta participa den eleccion. Na final di dia esaki ta pone cu tin cantidad di restzetel cu den mayoria di biaha door di e calculacion cu tin den ley na e momentonan aki ta haci cu e partidonan grandi ta haya e restzetel.

Parlamentario Oduber a indica tambe cu si un miembro di parlamento ta esun cu mester haya mas tanto voto si of no, un discusion cu tin añas caba andando. El a subraya cu partido PPA a señala e hecho cu nan si ta kere den un proceso caminda cu e candidato cu ta postula su mes cu ta haya mas voto ta e candidato cu tin cu representa e votonan ey den Parlamento di Aruba, algo cu e Ley Electoral actual no ta permiti.

"E momento pa papia riba nos kiesverordening ta awo despues di un eleccion y no lag'e muri atrobe cu despues nada no ta pasa cune," el a resalta.

El a splica cu e motibo cu ta asina importante pa papia tocante e Ley Electoral awe ta pasobra aworaki e proceso di formacion di gobierno ta andando. El a señala cu e posibel gobierno, pa loke ta trata e formadornan cu a ser nombra, e dos partidonan cu a wordo nombra, ora haci un calculacion e voto di e dos partidonan aki hunto ta representa 45% di e electorado di Aruba.

Oduber a enfatisa cu ta bay tin un gobierno, den caso cu e dos partidonan aki forma, cu no ta representa un mayoria di e comunidad. El a menciona cu 25,226 hende a vota pa e dos partidonan aki siendo cu 69,824 tabatin derecho di voto y 55,496 a eherce su derecho di voto, sacando e votonan no valido afo.

"Un gobierno cu posiblemente ta bay sinta cu 55% di comunidad no a vota ni sostene e gobierno aki, un gobierno di minoria. Pa motibo di e sistema di restzetel cu nos tin na Aruba," el a indica.

El a splica cu si tuma e mesun filosofia pakico por ehempel partidonan manera ACCION21 y RAIZ, cu tabata falta algun shen voto pa yega na e 2,642 pa logra un asiento, esey ta nifica cu partido AVP cu awe tin nuebe asiento cu un kiesdeler di 2,642 lo mester a genera 23,798 voto pa yega na nuebe asiento, siendo cu nan a haya unicamente 17,877 voto. Un diferente di casi seis mil voto, usando e mesun filosofia cu ta usa pa un partido por logra un asiento completo.

Parito MEP a haya ocho asiento y cu e mesun kiesdeler di 2,642 ta nifica cu pa partido MEP por a haya su ocho asientonan, usando e mesun principio pakico a laga e otro partidonan afo, mester a genera 21.136 voto pa haya ocho asiento , sinembargo nan a genera 17,571 voto.

Oduber a remarca ya no ta trata di un discusion si ta partido chikito of partido grandi, pero mas bien e ta bay pa e filosofia y e hecho cu el a trece dilanti na e momentonan aki caminda cu ta bay tin pa prome biaha, si no ta unico biaha, un gobierno di minoria.

"No a wak esaki den pasado, den historia di pais Aruba. Mi ta spera cu naturalmente, y p'esey nos ta boga pa un base mas amplio cu ta posibel den gobernacion, na cierto momento ta toca turno na e cuater partidonan cu tey pa forma un base mas amplio cu ta posibel den e gobernacion nos dilanti," el a bisa.

E parlamentario a remarca cu definitivamente e sistema di votacion, e kiesverordening ta mustra cu e eleccion aki, ora cu haci un analisis, cu ta bay tin un gobierno y tin un parlamento cu no ta conforme e boluntad di e pueblo di Aruba.

El a subraya cu ta imposibel cu ta laga afo, den e caso aki mas di 30 mil voto cu no a vota pa gobierno y si coy e partidonan cu no a drenta parlamento ta papiando di casi 18 mil voto cu no a haya un voz den parlamento di Aruba.

"Algo ta fundamentalmente robes cu e sistema democratico aki na Aruba. E ley a wordo traha na aña 87 cu e pensamento cu lo funciona manera e ta funciona na Hulanda, pero e no ta funcionando den un comunidad chikito manera Aruba. Bo ta bay haya un gobierno di 12 asiento caminda cu cuater di e asientonan aki ta asientonan cu no ta wordo yena cu e boluntad di e pueblo di Aruba si no pa e sistema di un kiesverordening cu ta anticua y cu ta duna pa prome biaha Aruba un gobierno di minoria," el a indica.

Parlamentario Oduber a trece dilanti tambe cu den eleccion pasa a purba di tin un control pa loke ta e aspecto financiero di e partidonan. El a splica cu como partido nan a tuma nota di cambionan cu mester ser haci den un sistema cu no ta surtiendo y no ta cumpliendo cu su proposito.

El a señala cu ora mira loke a ser publica pa cada partido pa loke ta nan financiamento y gastonan cu nan tabatin, por deduci cu e sistema aki ta totalmente impugna y no ta cumpli cu e spirito pa cual e ley aki a ser lanta.

"Ta yega momento pa nos sinta hunto y haci e cambionan necesario. No solamente papia riba nan pero haci e cambionan necesario pa nos por garantisa e sistema electoral cu nos pueblo en berdad ta haya un gobierno cu e merece," el a enfatisa.

Ciudadano ta reporta otro caso lamentabel di destruccion di neishi di shoco pa motibo di offroad

Recientemente riba rednan social un usuario a publico un video cu ta demostra un suceso lamentabel. Un biaha mas personanan cu ta haci "offroad" ta destrui un neishi di shoco den cual tabatin tres baby shoco aden. E publicacion a ricibi un cantidad di reaccion di personanan disgusta cu ta haci yamado na e gobernantenan pa haci algo y stop e actividadnan aki cu ta dañino pa e flora y fauna.

Den e video publica diahuebs atardi ta mustra con e area a keda despues cu e vehiculonan a pasa eynan y por hasta mira con un baby shoco ta bula sali for di e neishi cu e personanan aki a destrui.

Ciudadanonan disgusta a reaccion y a laga comentarionan den cual nan expresa nan disgusto cu e tipo di situacionnan asina ta sucede ainda y ta haci un yamado urgente na e gobernantenan pa haci algo tocante e vehiculonan aki, prohibi nan core den cierto area of prohibi e uso di tipo di vehiculonan di offroad den su totalidad.

"Ta tempo pa stop e cos aki, hopi tristo" ; "Ta tempo pa tuma accion, algo mester ser haci a.s.a.p (mas pronto posibel)" ; "Demasiado, ta nifica mas daño, sin ningun control di gobierno," ta algun di e comentarionan cu varios usuario a laga expresando nan disgusto y tristesa pa e sucedido.

Otro usuario tambe a cuestion ki dia e tipo di actonan asina lo stop. "Cuanto di e bunita parhanan aki nos mester perde pa e gobierno di Aruba stop e cos aki? Ora cu e shoconan bay, nan a bay pa semper. Es decir extincto. Dios e cos aki ta haci dolor," e usario a remarca.

E ciudadano cu a publica e video a splica cu e area aki tin borchi y tin cabuya cu ta indica bon cla cu tin neishi di shoco eynan. Pero e shoconan a dicidi di traha un di dos y di tres buraco cerca di esun original, pasobra nos guianan di tour di jeep a dicidi di para nan vehiculonan grandi cu hende banda di dje.

El a remarca cu personanan cu ta haci offroad generalmente no tin ningun sentido comun ni respet pa naturalesa y a subraya cu esey ta un motibo importante pakico actividad aki mester ser regula y eventualmente prohibi.

Otro usuario, ken ta forma parti di e ekipo di Aruba Conservation Foundation, a comenta riba e publicacion cu ayera e fundacion a restaura y a extende e proteccion di neishi, a monitor e buraco y a haya dos shoco pafo y tres den e buraco.

Tipo di sucesonan manera esaki ta un topico cu ta keda vigente den comunidad. No ta prome biaha cu ciudadanonan ta usa e poder di rednan social pa trece casonan asina den luz di dia y pa busca ayudo di e instancianan concerni.

Den ultimo añanan, shoconan ta bin enfrentando desafionan cada biaha mas grandi na luganan di reproduccion sigur y adecua na varios area di e isla.

Tera Cora, e zona patras di campo di golf di Tierra del Sol, algun biaha tabata un zona di biodiversidad halto y tambe tabata un di e luganan di reproduccion mas importante pa e shoco.

Den un esfuerso pa mehora e sobrevivencia di e shoco a inicia e proyecto di conservacion cu ta consisti di instalacion di neishinan artificial pa brinda e shoconan oportunidadnan di reproduccion alternativo.

Mas di 90% di nan neishi natural na Tera Cora a ser destrui den algun aña, despues di introduccion di turismo di aventura y te e fecha hopi shoco ta muri pa e coremento imprudente di autonan todo tereno. Ta conoci cu tanto na nivel internacional como local, turismo insostenibel di Aruba, incluyendo e asina yama turismo di "aventura" a yega na un costo hopi halto pa medio ambiente y biodiversidad di e isla.

E introduccion di neishinan artificial di Shoco na Aruba ta forma parti di e Conservacion di Shoco Programa,

un iniciativa cooperativo cu a cuminsa na 2017 entre e NGO local su Aruba Birdlife Conservacion y Fundacion Conservacion di Aruba, ademas di The Global Owl Project (U.S.A.). Den e proximo añanan, tin plania pa pone mas cueba artificial rond di e isla, brindando na e Shoconan cu oportunidadnan di cria adicional y mas sigur segun cu e isla ta sigui desaroya.

Te cu awor, nan a logra pone mas cu 60 buraco artificial. Nan meta ta pa alcansa 500 den e proximo añanan, poniendo nan rond di e isla na luganan sigur pa duna na e shoconan un oportunidad alternativo pa haci neishi.

E shoco, of Aruba Burrowing Owl, ta un sub-especie enemigo y su existencia ta seriamente menasa cu un calculacion di 200 par di cria of menos. Na 2012, e Shoco a ser declara un simbolo nacional di Aruba y e prikichi na 2017 como e parha nacional, di e 270 especienan di parha registra na Aruba, e shoco y e prikichi ta e unico dos especienan endemico di Aruba.

Ta importante pa chauffeurnan core cu mas cautela na momento cu nan ta cerca di un neishi di shoco of ora cu nan wak uni cerca. Tambe ora cu haci "off-road" cu ATV of UTV, mester sigura cu e vehiculonan aki ta keda riba e caminda indica ya cu neishinan di shoco no ta facil pa wak y ta mas facil pa perhudica of destrui un neishi.

Editorial

Supervision financiero ta... Back den debate...

No a ni forma gobierno ainda y ya supervision financiero di Reino riba maneho di Pais Aruba ta di retorno den debate politico. E miembro nobo pa partido PPA a urgi presidente di Staten pa tene un debate tocante e situacion alrededor di e ley di supervision di Reino, cu ta pendiente y ta requeri un contesta pronto. E urgencia ta obvio, aki un par di luna lo mester tin un decision final kico nos politiconan ta desea di haci cu e asunto aki, segun e deadline cu gobierno Hulandes a pone, acorda hunto cu gobierno demisionario ademas.

Aparte di e hecho cu e peticion di e partido – nobo den parlamento pero bieu den aña di existencia – ta bin na un momento oportuno pa nan, e situacion den parlamento ta aa cambia bastante. Varios partido di oposicion cu tabata sostene un acuerdo pronto cu Hulanda na fabor di un ley di Reino, a perde nan representacion den Staten. Di otro banda ta conoci cu e dos partidonan grandi ta contra pa hinca e supervision financiero den un ley di Reino. E pregunta cu nunca ta haya un contesta claro di nan banda ta pakico nan no kier un ley di Reino. Naturalmente nos ta haya e argumento vago di 'perdida di autonomia' (financiero), pero loke nos no ta haya ta un splicacion ta exactamente kico den e ley di Reino ta causa asina hopi obhecion di nan banda. Loke ta obliga nos, pa di tantisimo vez, splica kico e ley di Reino ta encera y pakico e ta practicamente identico na e actual ley di supervision aproba pa parlamento di Aruba.

Nos ta bolbe na aña 2015. Gobierno di e partido democrata cristian ta sucumbi pa e presion di gobierno Hulandes y ta evita un intervencion formal Hulandes, a traves di un 'Algemene Maatregel van Rijksbestuur' proponiendo pa hinca e contenido di e ley di Reino, cu den concepto tabata riba mesa caba, cla pa introduccion via un 'KB'. Na ultimo ora, e gabinete di e tempo ey a bin cu e proposicion pa hinca contenido di e ley di Reino den un ley local, mas bien pa 'scapa cara'. Hulanda a reacciona den forma di : "Mi no tin cunes con, basta ta impone e supervision." Un biaha mas anto: e ley local tabata e mesun ley di Reino proponi pa su imposicion, cu tabatin su origen den e ley cu tabata vigente caba pa e dos otro islanan, Corsou y Sint Maarten.

Nos ta bolbe bisa esaki pasobra te awe ambos partido grandi ta haci esfuerzo pa tapa e berdad ey, presentando e version Arubano como completamente aceptable y e version Hulandes como un tipo di 'invento satanico'. Ki dia e tipo di engaño popular aki ta caba? Nos por corda tambe cu na 2015 e miembronan di e fraccion gubernamental a bin bisti di luto na Staten pa aproba e ley local, haciendo tragicomedia pero sabiendo masha bon cu e ley local ta mes severo y ta pone e supervision firmemente den man di gobierno di Reino, pues cual 'autonomia'? Claro cu a presenta henter e asunto como un 'logro' di nan partido, mientras nan rival principal semper a mantene e posicion cu a 'entrega autonomia' na e momento ey. Esey tampoco ta completamente corecto, pasobra e autonomia a yega na su limite na aña 2014 caba, cu e famoso decreto real cu a pone e actual candidato pa promer ministro den huelga di hamber. Pa ta mas exacto ainda, autonomia no ta un forma di independencia y semper tin su limite hustamente unda supervision di Reino ta cuminza: bo ta haya e oportunidad pa maneha bo propio asuntonan, te dia cu bo ta mal maneha bo responsabilidadnan y poder superior ta tuma rienda den nan man. Esey ta e realidad cu nos ta biba aden y pa ta bon cla den esey tambe: loke nos politiconan ta mira como un insulto y obstaculo pa nan por haci y deshaci, ta hustamente loke un gran parti di nos pueblo ta aprecia: cu tin poder superior cu por para abuso y mal maneho di nos propio politiconan. Claro cu awor un bon observador lo bisa cu, contrario na nos opinion, e dos partidonan grandi a bolbe haya e apoyo popular mayoritario den ultimo eleccion. Esey ta berdad, pero e opinion di e partidonan aki contra e ley di Reino no tabata topico di peso den campaña electoral, ademas cu en principio e gabinete demisionario a bay di acuerdo caba cu introduccion di e ley di Reino. Esey no lo stroba nan pa keda instiga contra e ley di Reino, den fiel cumplimento cu e aparente principio cu nan ta mantene, cu loke ta acorda na mesa cu Hulanda no ta loke ta conta e base popular na cas, ademas di keda enfatiza e supuesto diferencia entre e dos leynan casi identico y di e mesun cuna. Desinformacion premedita ta keda un arma politico fuerte...

E aspecto mas interesante ta naturalmente kico ta bay sucede den e actual intento di formacion di gobierno. E nobato politico cu mester bira e miembro minoritario den e gabinete nobo no falta experiencia enteramente. Nan a caba di presencia e destino fatal cu e partido minoritario a experimenta na man di e partner grandi, es mas, un di e lidernan actual di e partido a carga responsabilidad ministerial den e ultimo gabinete aki y mester sa hopi bon cu cuminza riba e pia di duna espacio na e maniobranan di e partido democrata cristian lo no termina bon pa nan, ni pa Aruba...

Accidente di auto ta laga habitantenan di Paradera sin coriente

Ayera tardi, pa alrededor di 1pm, NV ELMAR a informa riba su pagina di Facebook cu "debi na un accidente di auto envolviendo un poste di coriente, nos ta confrontando un interupcion den e distribucion di coriente den e area" di Paradera.

ELMAR a bisa cu nan tecniconan a presenta na e sitio di e accidente, unda mesora a cuminsa cu e proceso pa ruim op e daño di material y ehecuta e trabao di reparacion.

Un ora despues, ELMAR a update bisando cu "dentro di poco, mas o menos 45 minuut, nos ta reconecta tur area, cu excepcion di e area di Nuñe cu tabata directamente afecta door di e accidente. Nos ta isolando e interupcion y transferi e carga pa otro kabel pa asina nos por reconecta e areanan aki mas pronto cu ta posibel."

Pa 2:16pm a indica cu a reconecta un gran parti di e area afecta cu excepcion di area di Nuñe, pero cu e trabaonan tabata continuando. Y finalmente, pa 2:30pm a indica cu lo dura mas o menos cuatro ora pa realisa e trabao di reparacion y reconecta e resto di e area afecta.

Den ultimo tempo tabatin varios situacion unda un auto a dal un post di coriente, lagando henter un bario sin coriente. Den pasado, ELMAR a haci un peticion pa automobilistanan core consciente y evita e sorto di accidente aki.

Fase 3 di Proyecto Eagle Beach ta cuminsa

Minister Demisionario di Turismo, Dangui Oduber (MEP) ta contento di informa cu dos proyecto crucial pa cu e producto Aruba, cual ta Eagle Beach Fase 1 y 2, a keda cla y a wordo entrega. Di biaha ta start cu tur tramite pa e Fase 3 cuminsa awo den 2025, cual proyecto tabatin varios luna caba den preparacion.

Eagle Beach Fase 3 ta un proyecto sumamente importante, paso ta trata di embeyecemento y cuido di un di Aruba su beachnan mas popular, y ta trata di un recurso masha valioso. Pa hopi aña caba Eagle Beach ta wordo bishita door di nos localnan y tambe bishitantenan di rond mundo. Esaki ta trece cune cu tin hopi vehiculo motorisa, cu pa decadas ta para riba nos beachnan.

Pa proteha e beach su santo blanco, den cuadro di e maneho di ministerio di turismo, a traha duro pa mitiga e impacto aki y a cristalisa e proyecto Eagle Beach Fase 3.
Lo restructura y structura e area di parkeo.
Lo traha un turtle wall.
Lo instala 2 baño publico.
Tur esaki lo percura pa ningun vehiculo motorisa yega na para riba e santo blanco di Eagle Beach. E 2 bañonan publico lo percura pa esnan cu ta di bishita na Eagle Bach tin un caminda pa bay baño, sin costo.
Mescos e proyecto aki, asina tin mucho mas proyecto di Ministerio di Turismo cu lo ta den pleno ehecucion durante aña 2025 conforme e maneho cu a wordo hiba e ultimo añanan di inversion den mehoracion di producto Aruba.

Minister Dangui Oduber ta gradici Departamento di Obra Publico (DOW) pa diseña esaki hunto cu ministerio. Si tur cos cana bon, ta premira cu e destaho publico lo start pronto. Minister Dangui Oduber ta hopi satisfecho di mira con e team a traha hunto y prepara tanto proyecto cu ta aporta na producto Aruba.

Gobernador ta buscando tur esnan cu a ricibi un condecoracion real

Bo a yega di ricibi un Condecoracion Real? Of bo conoce un hende cu a ricibi un?
Den pasado hopi ciudadano di Aruba a ricibi un Condecoracion Real pa nan contribucion meritorio den comunidad. E tradicion aki ta un parti importante di e celebracion di Dia di Rey.

Gobernador di Aruba ta buscando tur esnan cu a ricibi un distincion y cu ta bibando na Aruba, pa un invitacion special pa e recepcion "Oranjeviering 2025" riba diabierna anochi dia 25 di april 2025.

Pa haya mas informacion of pa inscribi bo por manda un e-mail na oranjeviering@kabga.aw.

Despues cu bo inscribi, bo lo ricibi un confirmacion via e-mail. E invitacion oficial pa e "Oranjeviering 2025" cu tur informacion necesario lo bo ricibi den e prome siman di april 2025.

Inscripcion ta posibel te cu diabierna 21 di maart 2025!

Asina bon

Nos Papiamento ta...?

Consenshi, pero 'conscientisacion' y 'conscientemente'...
Den nos edicion di awe di nos articulo semanal tocante nos idioma nacional, nos ta trata e fenomeno di adopcion di palabra den nos idioma, unda por distingui diferente fase cu e palabranan ey a yega na nos. E proceso ta cuminza, hopi biaha den un tempo basta leu atras den nos historia, cu e palabra original, pa nos yega finalmente den un fase mas reciente na inclui e diferente variantenan cu ta relaciona cu, por ehemplo, un cierto sustantivo. E promer palabra ey por haya un adaptacion den nos idioma, pero despues ta sigui, segun cu Papiamento mes a continua desaroyando, e otro palabranan cu ta keda mas tanto den e forma original di e idioma donante. Nos conoce por ehemplo e palabra 'consenshi', claramente procedente di Spaño (consciencia), unda probablemente e uso di e palabra original tabata resulta un poco dificil pa pronuncia y a lo largo a haya un bida propio: 'consenshi'. Pero despues a bin e uso di e otro palabranan di e mesun raiz: consciente, conscientemente, conscientisacion. Esaki a tuma lugar mas recientemente, segun cu Papiamento tabata bira mas un idioma skirbi formalmente, unda dado momento tabatin mester di e otro palabranan describi aki.
Loke a sucede seguidamente ta cu a adopta e variantenan aki, tal manera nan ta den e idioma original.
Algo parecido nos ta topa cu 'pacenshi' (pasenshi), un modificacion di e original Spaño 'paciencia'. Aki tambe e demas palabranan relaciona cu 'paciencia', manera 'pacientemente' ta ser usa, aunke no asina frecuente. Nos por imagina si cu un autor, sea di poesia of otro literatura, ta haci uso di esaki.
Otro caso similar ta 'splicacion' (di Spaño explicacion) cu tambe conoce den nos Vocabulario 'splica', 'splicando' y 'splicativo'. Curiosamente ora ta trata di 'inexplicable' (inexplicabel) y 'inexplicablemente' nos ta bolbe na e idioma original pa 'pasa piki' loke nos no tabatin ainda. Esey ta conta pa 'explicable' (explicabel) y tambe pa 'explicita', 'explicitamente', 'explicitando' y 'explicito'.
Un caso un poco diferente ta e conocido 'celebro', usa y pronuncia asina pa hopi hende, pero tin otro persona cu ta usa e palabra original 'cerebro'. E pregunta ta surgi kico lo mester ta e adhetivo corecto anto. Nos Vocabulario oficial ta menciona tanto 'cerebro' como 'celebro', pero ta duna solamente 'celebral' mientras cu nos no a observa uso, sigur no regular di esaki; mas tanto ta usa 'cerebral'.
Un fenomeno parecido nos ta mira den e caso cu nos ta adopta palabra identico di dos idioma pareu, pero cu pa nan origen diferente ta resulta den un duda kico ta e forma corecto den aplicacion di e palabranan deriva. Esaki ta por ehemplo e caso cu e concepto 'temporal' (di Spaño), cu conoce tambe e variante deriva di Ingles: 'temporario' (temporary'). Sin embargo, ora nos ta bay mas leu nos ta topa solamente cu 'temporalmente'... Nos no conoce algo manera 'temporariamente' aunke nos sa tende hende pronuncia esaki asina, pero e no ta parce nos corecto tampoco. E motibo ta cu aki ta usa un forma netamente Spaño, añadiendo e 'mente' na e palabra original, pa crea un palabra nobo mientras e palabra original no ta di Spaño ('temporario'). Por lo tanto ta recomendable usa 'temporal' y 'temporalmente', pero nos no ta polis linguistico.
Pa cambia e tema un poco, nos conoce tambe e fenomeno di uso di un palabra original, manera e ta den e idioma original, pero cu den transcurso di tempo a haya un variante netamente di Papiamento. Esaki ta e caso di por ehemplo 'comienzo' (comienso), mientras nos conoce tambe 'cuminsamento' cu a desaroya obviamente di e verbo corespondiente. Asina nos ta mira cu nos a crea sinonimo asina, cu tin nan uso particular. Por ehemplo, nos lo bisa 'cuminsamento di Caya Grandi' y no 'comienzo'. E ultimo aki ta mas pa uso den sentido figurativo, manera 'comienzo di aña'.

EMA lo investiga conexion entre Ozempic y malesa di wowo incomun

(NLTimes)—E comite di seguridad di e European Medicines Agency (EMA) lo atrobe studia e medicamento, semaglutide, pa via di preocupacion cu e por aumenta e riesgo di un malesa incomun di wowo, segun e agencia basa na Amsterdam a anuncia diabierna. E medicamento generico ta ser bendi como tratamento pa diabetes y obesidad bao varios marca, incluyendo Ozempic, Rybelsus y Wegovy.

Ozempic, en particular, a bira hopi popular cu hende purbando di perde peso. Tabatin reportahenan di comercio ilegal di e medicamento aki. "E comite di seguridad di EMA, e PRAC, a cuminsa un evaluacion di medicina conteniendo semaglutide, despues cu preocupacionnan a bin dilanti relaciona na un aumento den riesgo di 'non-artheritic anterior ischemic optic neuropathy' (NAION), un malesa di wowo incomun, manera a sugeri den dos estudio observacional, mientras dos otro estudio recientemente no ta sugeri un aumento di riesgo, EMA a bisa.

"Esaki ta desorden causa pa un reduccion den fluho di sanger pa e nervio optico den e wowo cu posible daño na e nervio, cual por resulta den perdida di vision den e wowo afecta. Pashentnan cu tipo 2 diabetes kisas ya tin mas riesgo di desaroya e condicion aki."

NAION ta causa perdida di vision den un wowo, pero no semper tur dos. Un reduccion den circulacion di sanger pa e nervio optico tambe por ta debi na factornan manera cambio severo den presion di sanger of perdida di sanger durante operacion. Un estudio publica pa e American Academy of Ophthalmology tambe a nota cu aproximadamente 10% di pashent cu NAION ta sufri di descomfortabilidad of dolor den of rond di nan wowo y dolor di cabes.

Semaglitude ta ser usa pa reduci e cantidad di sucu den sanger. Investigadornan lo ser cuestiona pa duna e comite un perspectiva nobo na con e substancia ta produci e efecto aki. E comite di EMA tambe lo investiga si semaglitude por ser proba pa aumenta e riesgo di un reduccion di fluho di sanger pa e nervio optico. PRAC lo evalua data di pruebanan clinico, investigacion conduci riba pashent despues cu e medicamento a drenta e mercado, estudionan observacional, y literatura relevante.

Hulanda: Hende ta pusha dentistanan pa saca djente saludable debi na costo halto di cuido dental

(NLTimes)—Cuido dental ta Hulanda a bira asina caro cu hopi hende ta sacando tur nan djente y reemplasa nan cu dentadura. Hende ta haciendo esaki pasobra dentadura ta inclui den e pakete di seguro basico. E minister di Salud, Fleur Agema, a responde por medio di bisa cu e ta kere esaki ta "doloroso y tristo."

Varios medio di comunicacion a reporta diabierna cu hopi dentista ta cooperando cu e deseonan aki pa extrai djente siendo cu no ta necesario. Tin duda si esaki mester ta permiti. E codigo di etica pa cuido dental ta bisa cu djente saludable no mester ser extrai.

Agema a responde na e noticia por medio di bisa cu e lo prefera pa tin consulta cu dentista riba e pakete di seguro basico atrobe, pero esey lo costa 2.7 biyon euro y actualmente e placa ey no ta disponible. E minister a enfatisa cu e decision pa un tipo di tratamento ta entre e pashent y su dentista, pero e ta haya cu "e situacion unda e ta awor ta hopi tristo."

Cuido dental a ser recorta for di e pakete di seguro basico y obligatorio na 2006. E medida a ser treci dilanti durante e segunda gabinete bao prome minister Jan Peter Balkenende, un coalicion entre CDA, VVD, y D66. Cu e politica di cuido medico lidera pa VVD den e coalicion ey, otro reformanan a inclui e introduccion di un deducible riba seguro di salud, un beneficio di cuido medico y mas acceso na e mercado pa seguronan priva.

PVV actualmente ta den un coalicion di cuatro partido cu ta inclui tambe VVD, NSC y BBB. El a argumenta cu e gabinete ta haciendo suficiente pa preveni hende scapa cuido medico. El a cita plannan pa mas cu mita di e deducible riba seguro di salud, aunke esaki lo probablemente resulta den un aumento den premie.

E minister a puntra e Instituto di Cuido Medico Hulandes pa conduci un yamado test di pakete pa cuido dental. Esaki lo evalua con hopi e lo costa pa inclui cuido dental den e seguro basico atrobe, y kico e beneficio lo ta den plaso largo. Pero el a agrega, "esey lo tuma hopi tempo."

Mientras tanto, Agema ta consehando hende pa tuma contacto cu nan municipalidad si nan no por paga pa cuido medico. El a bisa cu municipalidadnan tin presupuesto pa esaki. El a enfatisa cu ta importante pa hende no laga nan djente deteriora como cu esaki ta trece otro problemanan di salud, manera malesanan cardiovascular. "Esaki ta hopi fastioso pa hende. E ta haci hopi dolor."

Hulanda ta entre e paisnan mas rico na mundo, y ta riba posicion 12 riba e lista di IMF di paisnan cu GDP mas halto pa capita.

BONDIA ARUBA

Corsou: Corte lo tuma decision riba suspension di detencion di Michelangelo Martines

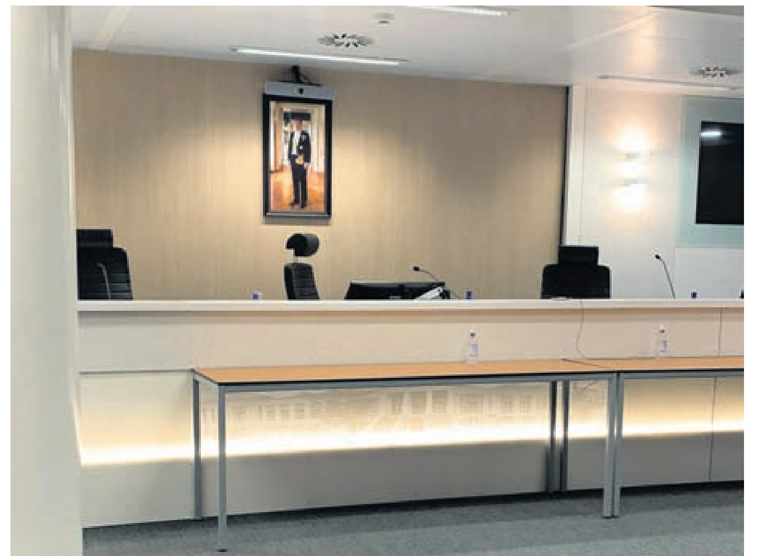
(CuraçaoChronicle) - Dialuna, e corte lo tuma un decision riba e peticion di suspende e detencion di Michelangelo 'Lo' Martines, lider di e partido politico KEM. E caso a ser trata diahuebs, cu e hues anunciando cu un decision lo ser tuma comienso di proximo siman.

E decision aki lo coincidi cu e periodo den cual e partidonan ta rekeri entrega nan listadi candidato, incluyendo di KEM.

Martines a ser deteni dia 5 di november di aña pasa, a causa di acusacionnan di a hunga un rol den trafico di droga y labamento di placa durante 2019, 2020 y 2023. E caso, na cual ta referi como 'BLEDA', a resulta den un ordo di detencion pre-huicio di 60 dia. Un peticion anterior pa su libertad dia 3 di december a keda nenga, causando cu Martines lo keda den custodia te cu e presenta den corte den februari.

E hues a declara na e tempo aki cu e dianan cu Martines ya caba a pasa detencion pre-huicio lo ser tuma na cuenta. Si e peticion aki keda nenga, Martines lo keda den detencion te ora cu e presenta den corte.

E decision aki por tin implicacion politico fuerte, mirando cu Martines su rol ta critico den entrega KEM su lista di candidato pa e eleccion binidero. E corte su decision ta altamente anticipa y por influencia e partido su actividadnan durante e tempo critico aki.

Corsou: CRMC ta critica declaracionnan di reparacionnan Hulandes

(CuraçaoChronicle) - Civil Rights Movement Curaçao (CRMC), lidera pa Ringo Harrigan, a expresa indignacion contra e comentarionan recien haci pa Amado "Broertje" Rojer (PAN) tocante e supuesto reparacionnan di Hulanda pa su pasado den sclavitud.

Harrigan a clarifica cu aparentemente tin un mal entendido.

"E fondonan aloca pa Hulanda tin e intencion di ta pa proyectonan manera museo di sclavitud y iniciativanan di desaroyo riba e isla, no pa compensacion directo di descendientenan di individuonan cu tabata catibo," el a declara.

E lider di CRMC a urgi e publico pensa di manera mas critico tocante e declaracionnan aki, enfatisando cu e mal informacion por empeora e divisionnan social.

E controversia aki ta enfatisa con sensitivo e dialogo aki ta alrededor di e legado di sclavitud y e importancia di comunicacion cla tocante politicanan y fondonan relaciona cu e reparacionnan historico.

E criticanan den e area aki ta amplio y tin tempo ta surgi. Di parti di Aruba a surgi critica for di 2023 den e topico di sclavitud y e actitud Hulandes pa cu esaki, cu Minister di Finanzas Xiomara Maduro (MEP) criticando e actitud 'colonista' di Hulanda y mas recien boicotiando e comite di conmemoracion di pasado di sclavitud.

E topico aki ta keda uno sensitivo peri importante pa trata y e bista ta critico riba Hulanda y e accionnan cu nan lo tuma den e area aki.

Corsou: Minister ta enfatisa necesidad fundamental di cambio den educacion

(CuraçaoChronicle) - Sithree van Heydoorn, Minister di Educacion, Ciencia, Cultura y Deporte, a anuncia cambionan significante den futuro pa Corsou su sistema di educacion durante e revelacion di un placa cu a marca e renobacion di e scol Marnix School na Rio Canario.

E minister a declara cu e resultadonan y recomendacionnan di un estudio recientemente publica riba oportunidadnan igual y calidad di educacion primario lo fungi como un fundacion pa decisionnan futuro di politica.

Mientras cu a admiti e importancia di mehora infrastructura di scol, Van Heydoorn a enfatisa cu renobacionnan fisico so no ta suficiente. "Si nos no cambia nos mente, e renobacionnan aki no lo tin sentido," el a declara. E minister a haci yamado pa cambionan, aunke nan ta comproba di ta controversial.

Marnix School tin hopi tempo como un modelo pa educacion di calidad halto na Corsou. Su renobacion, cu sosten di e Ministerio di Interior Hulandes y Relacionnan di Reino (BZK), tin e meta di mehora su facilidadnan. Sinembargo, Van Heydoorn a enfatisa e necesidad di un reforma mas amplio den educacion.

Den un seminar recien, rapportnan comisiona pa e ministerio bao landspakket a keda presenta, enfatisando e desafionan grandi cu Corsou su sistema di educacion ta enfrentando, incluyendo e plamamento di inteligencia artificial. Van Heydoorn a cautela tocante e posibel impacto di AI, sugiriendo cu e por resulta den un futuro unda e muchanan no por bay scol tradicional mas sino siña for di as. "Esaki ta presenta menasanan nobo na con nos ta usa educacion," el a adverti.

Un di e medidanan cu el a propone ta reduci e cantidad di scolnan pa baha e costo di mantencion y mehora eficiencia di e maneho. "Renobacion so no ta suficiente. Nos mester implementa e recomendacionnan di e rapportnan y garantisa cu nan lo ser ehecuta efectivamente," Van Heydoorn a comenta.

Van Heydoorn tambe a bolbe declara cu e cambionan cu a propone ta critico pa haci Corsou su sistema di educacion mas duradero pa futuro. "Nos tin cu duna bon bini na e transformacionnan fundamental, aunke esaki ta nifica ahusta algun guia existente," el a bisa.

Cu e vision comprensivo aki, e minister tin meta di no solamente mehora e infrastructura fisico sino tambe di eleva e calidad y igualdad di educacion na Corsou, garantisando un strategia sostenibel y moderno pa generacionnan binidero.

Hulanda ta lansa centro di ayudo pa victimanan di culto

(NLTimes) – Gobierno Hulandes ta cla pa lansa un plataforma nobo di asistencia pa victimanan di secta y gruponan di cultura influyente mas laat e aña aki. E plataforma, cu lo sirbi tanto como un centro di recurso como un servicio di referencia, lo traha estrechamente cu enforsamento di ley y poder hudicial.

E iniciativa ta bini como contesta riba un investigacion recien di Nederlands Dagblad, cu a descubri casonan alarmante di manipulacion psicologico y abuso sexual dentro di e movemento priva "Twee aan Twee". E grupo religioso aki, cu tin centenares di siguidor na Hulanda, a confronta criticanan significativo na Merca debi na scandalnan di abuso generalisa. Miembronan anterior

di e grupo a comparti nan experiencianan traumatico di isolacion y coercion, cu algun relato revelador di abuso sexual cometi pa un lider di e movemento cu awor a fayece. Un victima, ken tabata un hoben e tempo ey, a describi con el a ser agredi door di un lider di iglesia mas bieu djis despues di su bautismo. E incidentenan di mal conducta sexual cu ta envolve e lider aki tabata conoci dentro di e movemento, pero no a tuma accion pa atende cu nan.

Como contesta, Teun Struycken, e Secretario di Estado Hulandes pa Proteccion Huridico, a reconoce e necesidad di sosten specialisa pa individuonan afecta pa gruponan sectario. "Gruponan sectario ta forma un riesgo aumenta di abuso sistematico y sin castigo debi na nan structura herarkico, secreto y ideologia," el a declara.

Anteriormente e gobierno tabata opera un servicio di reportahe dedica pa asuntonan relaciona cu culto- y gruponan influyente conoci como Sektesignaal. Sinembargo, e servicio aki a ser desontinua cinco aña pasa ora su financiamento a ser corta, a pesar di a ricibi mas cu 100 yamada di individuonan cu a informa preocupacionnan den su ultimo aña. Desde e tempo ey, individuonan a ser obliga pa raporta directamente na polis.

Struycken a enfatisa cu e plataforma nobo, cu lo ser supervisa pa e centro di experto Fier, no solamente lo duna sosten na victimanan pero tambe coordina cu enforsamento di ley pa sigui tendencianan y comparti informacion. Ta anticipa cu e plataforma lo bay live pa zomer di 2025, cu un campaña acompañante pa conscientisa publico.

E decision pa reestablece un recurso nacional pa victimanan di abuso sectario a ser stimula pa preocupacionnan continuo den Tweede Kamer. Michiel van Nispen, miembro di partido SP, a expresa su intencion pa responsabilisa gobierno pa su contesta riba e movemento Twee aan Twee y su actividadnan na Hulanda. E tin plania pa entrega preguntanan formal na Struycken y ta boga pa un investigacion profundo y independiente den e alcance di e operacionnan di e grupo y cualkier abuso asocia.

Mientras cu e cantidad exacto di secta cu ta opera na Hulanda no ta cla, gobierno ta na altura di por lo menos 84 grupo asina. Calculacionnan independiente, sinembargo, ta sugeri cu e cantidad por ta te na 250. Expertonan, incluyendo Paul van Sasse van IJsselt, un profesor di derecho y religion na Universidad di Groningen, ta argumenta cu un servicio di reportahe centralisa por duna un visibilidad mas grandi na e gruponan aki.

Sinembargo, el a enfatisa cu gobierno mester cana cuidadosamente ora di trata cu organisacionnan religioso debi na e principio di libertad di asociacion, interveniendo solamente ora tin evidencia di coercion of abuso.

ING bao investigacion na Belgica pa no a informa conocemento di caso di labamento di placa

(NLTimes) - ING ta bao di investigacion na Belgica en conexion cu un caso di labamento di placa rond di ex-comisario Europeo Didier Reynders, corant Le Soir a informa. Ta ser bisa cu e banco tabata na altura for di 2018 di depositonan regular di placa cash di parti di Reynders, kende ta ser sospecha di labamento di placa.

E corant ta afirma cu ING a puntra Reynders tocante e depositonan regular di sumanan halto di placa for di 2018. Supuestamente el a stop di haci esaki memey di 2018. Ta bisa cu e ex Minister di Finanzas di Belgica a cuminsa gasta sumanan grandi di placa cash riba carchinan di loteria e tempo ey. Banco Nacional di Belgica, banco central di e pais, kier sa exactamente con esaki a sucede. Le Noir a informa cu e tempo den e caso ta e motibo pa e investigacion den e banco. ING supuestamente a haci su prome declaracion tocante esaki na e Unidad di Inteligencia Financiero di Belgica na 2023.
Sinembargo, e investigacion riba e supuesto practicanan di labamento di placa a cuminsa na maart 2022 despues cu informenan a ser haci door di Loteria Nacional. Reynders a declara su inocencia durante henter e caso.

Banco Nacional y ING no a contesta Le Soir. ING a bisa e agencia di prensa Belga cu e banco "no ta autorisa pa ley pa duna comentario riba archivonan individual."
E banco tambe a enfatisa cu e ta "tuma su rol como tutor di e sistema financiero" na serio. "Si ta necesario, ING Belgium lo coopera cu e autoridadnan hudicial na un manera completamente transparente."

Narcotraficante Colombiano conoci como "Madrina" di Amsterdam extradita pa Hulanda

(NLTimes) - Un dama Colombiano di 48 aña di edad a ser extradita pa Hulanda diaranson. Asina Ministerio Publico (OM) a informa. E dama ta conoci den e mundo criminal como e "Godmother" (madrina) di Amsterdam. El a ser aresta na Colombia na januari di 2024 despues di un investigacion internacional na gran escala den e comercio di droga for di Sur America.

OM ta mira e muhe como un kingpin den e comercio internacional di droga. OM a bin ta colabora cu autoridadnan na Colombia y Spaña. E investigacion a conduci na 17 detencion den region di Rotterdam y den exterior.

Mas cu 30 arma di candela, un lansador di raket, 17 kilo di cocaina, 20 vehiculo, y 600 mil euro na placa cash a keda confisca durante un total di 66 buskeda.

E sospechoso ya a ser condena pa plania operacionnan di trafico di droga na 2017. OM awor ta sospecha di su envolvimento pisa den e trafico di cocaina for di Sur America for di zomer di 2020. Ademas, ta ser bisa cu e tabata directamente envolvi den e importacion di 230 kilo di

cocaina den Spaña na november di 2020. E cargamento ey a keda intercepta.

Polis a ser notifica tocante e dama via mensahenan descifra riba e servicio di mensahe Sky ECC. E lo ser presenta dilanti di e hues comisario diabierna, kende lo dicidi si e lo keda den detencion mas largo.

BONDIA ARUBA

Colombia: Petro ta anuncia suspension di dialogo cu ELN

(NTN24) – Presidente di Colombia, Gustavo Petro a anuncia ayera diabierna e suspension di e proceso di dialogo cu Ehercito di Liberacion Nacional (ELN) bao argumento cu e grupo guerrillero "no tin ningun boluntad di paz."

"Loke ELN a comete na Catatumbo ta crimen di guera. Ta suspende e proceso di dialogo cu e grupo aki, ELN no tin ningun boluntad di paz," el a skirbi riba su cuenta di X.

E decision di Petro ta bin despues cu al menos cinco firmante di paz a keda asesina diahuebs memey di e combate entre e guerrilla di Ehercito di Liberacion Nacional (ELN) y un disidencia di e antiguo FARC.

Representante special di Secretario General di ONU na Colombia, Carlos Ruiz Massieu, de hecho riba su cuenta di X a expresa diahuebs su

condena mas firme pa "e asesinato di cinco firmante di paz y lidernan na Catatumbo. Ta urgente pa protege e poblacion civil y comunidadnan."
"Mi ta haci un yamado na e gruponan arma pa stop accionnan violento. E berdadero boluntad di dialogo ta sucede door di respeta e bida di esnan cu a opta pa paz," Ruiz Massieu a expresa.

E ola di violencia na Catatumbo a laga tambe un hecho perturbador na Tibu, unda a asesina un famia: un baby di alrededor di seis luna y su mayornan.

Presidente Petro ya a señala diahuebs cu e lo tuma accion riba e dialogonan di paz cu ELN pa motibo cu su "gobierno ta cu pueblo di Catatumbo."
E mandatario a comparti un comunicado di varios organisacion social, campesino y comunitario di Catatumbo cu tabata exigi paz y respet pa e region.

Petro a cuminsa dialoga cu ELN fin di 2022, tempo cu a comberti den e prome mandatario di ideologia iskierdista den yega na poder na Colombia, y cu a plantia un "paz total" pa e pais.

Mester resalta cu e anuncio di suspende e dialogo di paz cu e guerrilla ta tuma lugar riba e mesun dia riba cual ta cumpli seis aña di e atentado terorista di ELN contra e scol di Polis General Santander, den cual 22 cadet hoben a perde nan bida.

Potret di AP.

Mexico: Motibo pakico El Mayo Zambada ta coho y ta rekeri atencion medico na Merca

(infobae) – E reaparicion recien di Ismael 'El Mayo' Zambada den Corte Federal na New York a bolbe hala atencion. Entre otro, pasobra e co-fundador di Cartel di Sinaloa a haci acto di presencia cu su 77 aña di edad sin su mustashi tipico, cu cabey yen di blanco y visiblemente mas fuerte cu na momento di su yegada na Merca.

Asina diferente periodista kende tabata presente durante e audiencia di tiki mas di 30 minuut a duna di conoce, kendenan tabatin oportunidad di confirma cu e narcotraficante ta bon di salud. "E ta hopi bon," Frank A. Perez, su abogado principal, a sigura na su salida for di corte.

No obstante, segun testimonio di algun comunicador, Zambada Garcia ainda ta duna evidencia di un dificultad leve pa cana.
"Ismael Zambada a yega cu barba feita y cabey largo, cu cabey blanco y algun preto, manera a mir'e den su ultimo audiencia aña pasa. Coho riba un pia, cu un trahe beige y un t-shirt oraño, asina e ex-lider di Cartel di Sinaloa a luci durante su di tres audiencia pa narcotrafico na Merca," periodista Angel Hernandez a skirbi riba X.

Algun ora despues, di manera inespera, e revista Proceso tabata duna contesta na e incognito tocante e mobilidad di e capo. Segun e reportahe titula 'El Mayo Zambada dianan prome cu su captura," dos siman prome cu e caida di Zambada Garcia, periodista Maria Scherer Ibarra tabatin oportunidad di reuni cune na algun lugar di e montañanan imponente di e Triangulo Dorado pa combersa.

Entre e temanan, a resalta esun referiendo na salud di El Mayo, ken apenas dos luna prome a keda menciona den e rapport Evaluacion Nacional di Menasa di Droga 2024, di Administracion di Control di Droga Mericano (DEA), cu "mal estado di salud fisico."
"Mi ta puntr'e pa su salud. Mi a caba di lesa cu DEA y otro agencia Mericano a reporta cu e ta hopi malo, cu diabetes y cancer," Scherer a relata. Despues, El Mayo ta mustr'e un cicatriz diki riba su rudia banda drechi. "Ismael Zambada ta hisa su carson riba su rudia banda drechi. El a opera. El a kibra e femur dos biaha y a pasa den un proceso di rehabilitacion. E tabata bayendo bon, te fin di januari," por lesa den e texto.

Maske e narcotraficante no a revela con el a kibra su femur pa prome biaha, si el a duna di conoce cu e di dos tabata pa un caida na momento cu el a perde balans. E proceso di recuperacion apenas a cuminsa na momento cu, segun testimonio di El Mayo, Joaquin Guzman Lopez a haci un emboscada, a secuestr'e y entreg'e contra su boluntad na autoridadnan Mericano.

Segun reportahe di varios periodista, tabata durante e di dos audiencia contra Zambada Garcia, realisa durante atardi di 1 di augustus 2024 na Corte na Texas unda a revela cu e tabatin mester di sosten pa mobilisa. E dia ey a bira conoci un potret unda Zambada Garcia tabata mustra flaco, cu preto bao su wowo y riba un rolstoel. Segun The New York Times a reporta e tempo aya, El Mayo recientemente a somete na un operacion di protesis na su rudia.

E informacion ta coincidi cu esun revela pa periodista Anabel Hernandez, kende ya a informa tocante e complicacion medico aki. Tabata a traves di su obra, 'E historia secreto: AMLO y e Cartel di Sinaloa' unda e comunicador a revela cu El Mayo mester a atende un di su rudianan cu regularidad. "E ta padece di un diabetes controla y di un rudia fastioso cu ta hincha asina hopi cu mester usa un hangua pa saca e likido cu cierto regularidad," el a detaya.

Potret di AP.

Cuba: Manuel Marrero ta adverti lidernan di e bataya duro cu nan ta enfrenta

(CiberCuba) – Prome Minister Cubano, Manuel Marrero Cruz a adverti lidernan cu e situacion e aña aki lo no ta facil y a pidi nan pa busca solucion pa e problemanan "for di un posicion revolucionario".

Den un reunion cu e gobernantenan y e alcalde di e municipio special di Isla de la Juventud, Marrero a exigi pa e cuadronan traha pa surpasa e deficiencianan, hasta si nan no ta suficientemente prepara.

"E bataya cu nos tin nos dilanti ta uno duro. Nos mester bring'e cu un vigor renoba, pero cu cuadronan, cu por falta cierto conocemento of experiencia, tanten cu nan tin e deseo pa sigui padilanti, scucha hende, y busca solucion, alternativanan for di un posicion revolucionario", el a bisa.

Segun Granma, e meta di e reunion tabata pa sigura cu e strategianan di desaroyo di e teritorionan ta alinea cu e proyeccionnan "famoso" di gobierno pa asina por coregi e distorsion y impulsa economia.

Un di e problemanan principal ta e desconexion entre e interesnan di e provincianan y municipionan y e guianan di e gobierno central.

"Nos no a logra converti nan den un berdadero herment di trabou, uno cu ta guia nos na unda nos ta bay", el a bisa.

"No por ta asina cu trabou diario ta caracterisa pa improvisacion, cu ta hiba nos na stop di haci loke nos ta crea pa haci, y nos sa cu esaki ta basta comun", el a subraya.

Marrero, kende a reconoce cu e plan pa drecha e distorsion y impulsa economia no a logra e resultadonan spera, awor ta buscando pa traspasa responsabilidad pa lidernan local.

Na october, durante un reunion cu ehecutivonan cu tabata den training, el a splica nan tocante e "responsabilidad di e cuadronan" den e implementacion di e proyeccionnan di gobierno y a insisti riba e necesidad pa fortalece nan maneho.

Dianan prome, durante e reunion di Conseho di Minister, el a boga pa mas "concentracion" di parti di e lidernan y a pone enfasis riba e "responsabilidad" di funcionarionan local den e proceso.

"Dilanti di asina tanto dificultad obhetivo, nos tin cu concentra riba atende e problemanan obhetivo," el a indica, agregando cu "tin hopi fayo y tin hopi asunto cu si ta depende di nos, y nos no ta atende nan debi na un falta di demanda."

Haiti: Crisis na 'nivelnan catastrofico'; victima di asesinato, violacion y hamber, HRW ta adverti

(DiarioLibre) - E crisis multidimencional na Haiti a alcansa "nivelnan catastrofico" na 2024, ora cu atakenan di gangnan arma a intensifica cu asesinato, secuestro y violencia sexual, hunto cu inseguridad agudo di cuminda cu ta afecta 5.4 miyon hende, casi mita di e poblacion, segun e organisacion Human Rights Watch (HRW).

Den su Rapport Mundial anual, e NGO aki ta declara cu violencia a afecta actividad economico y servicio publico severamente, incluyendo suministro di coriente, awa, saneamento, cuido di salud, educacion y transporte, restringiendo di manera significativo acceso na productonan esencial.

Den un aña den cual e coalicion di gangnan arma "Viv Ansanm" ("Biba Hunto") dirigi pa Jimmy 'Barbecue' Chérizier a intensifica atakenan coordina y na gran escala, e contesta di Estado tabata "debil" y e sistema di husticia "inefectivo" " .

Violencia di gang, cu ta controla alrededor di 85% di e area metropolitano di Port-au-Prince, a sigui na 2024, a pesar di e despliegue na juni di e Mision di Apoyo di Seguridad Multinacional (MSS), un forsa, e organisacion ta bisa , "no ta capaz di sostene efectivamente e polis di Haiti den e lucha contra gruponan criminal debi na falta di fondo y personal."

Na 2024, violencia sexual a intensifica y a bira mas generalisa, cu victimanan, segun e NGO aki, cu ta confronta limitacionnan serio of cu no tin acceso na proteccion y servicio di cuido.

E ta adverti tambe cu menornan di edad ta entre e sectornan mas afecta door di violencia y ta señala cu e aumento di hamber y pobresa a obliga "centenares, posiblemente miles, di mucha pa uni na e gruponan criminal, caminda nan ta ser forsa pa haci actividadnan ilegal y enfrenta abuso," incluyendo explotacion sexual.

Inseguridad a saca centenares di miles di hende for di nan cas, haciendo Haiti "e pais cu e tasa di desplasamento per capita mas halto na mundo." E siman aki e Organisacion Internacional pa Migracion, IOM, a informa cu e cantidad di hende desplasa a triplica den un aña pa mas cu un miyon, mas cu mita di nan mucha, y e mayoria ta biba den centronan informal cu tur tipo di deficiencia.
Hopi mas hende a bandona Haiti, y entre januari y mita di december, casi 200 mil hende a ser debolbi (97% di e bisiña Republica Dominicana), a pesar di e situacion den e pais.

Na Haiti, caminda alrededor di 5.5 miyon hende mester di asistencia, bida ta marca pa deficiencianan: solamente 40% di Haitianonan tin acceso na coriente, 45% no tin awa limpi pa bebe y 7 di cada 10 no por haya acceso na e sistema di saneamento, locual ta faborece e plamamento di colera.

Agrega na esaki ta un sistema di salud cu HRW ta describi como "na rand di collapse", cu dos di cada cinco Haitiano sin acceso na e cuido medico cu nan mester urgentemente y cu masha poco facilidad operacional.

Enseñansa ta otro victima grandi di inseguridad, cu casi mil scol publico y priva den e departamentonan di Oeste (caminda e capital ta situa) y Artibonite ta cera den e aña academico 2023-2024, afectando 300 mil studiante.

Segun e ultimo datonan di Nacionnan Uni, por lo menos 5,601 hende a muri na Haiti na 2024 como resultado di e accionnan di gangnan criminal, mil mas compara cu e aña anterior; 2,212 a keda herida y 1,494 a keda secuestra.

BONDIA ARUBA

Rapper Busta Rhymes acusa di a dal homber mokete den cara na New York

(AP) - E rapper Busta Rhymes a ser acusa di a dal un homber den su cara varios biaha na New York segun polis diabierna.

Polis a bisa cu Rhymes, ken su nomber legal ta Trevor Smith, a ser duna un citacion pa e cargo di agresion di tercer grado, un delito menor, diamars relaciona cu e incidente cu a sucede dia 10 di januari den Brooklyn, New York.

Oficialnan di polis a responde na un yamada di 911 na Brooklyn su bario di Dumbo e anochi aki a bisa cu e homber di 50 aña a bisa nan cu e tabata den un discusion cu un otro homber cu a dal e den su cara varios biaha. E victima a ser hiba hospital cu hinchason na banda di su cara, segun polis a informa.

Brooklyn su abogado di districto a bisa cu Smith mester presenta den corte dia 3 di februari, pero no tabatin mas informacion pa comparti actualmente.

Rhymes, ken tin 52 aña, ta conoci pa canticanan cu ta inclui "Break Ya Neck," "Touch It" y "Put Your Hands Where My Eyes Could See."

Un email cu a manda pidiendo comentario a ser manda na un persona cu ta kere di ta Rhymes su publicista pero te ainda no a haya contesta.

Sting, Lady Gaga, Billie Eilish y Red Hot Chili Peppers entre esnan cu lo canta na FireAid Benefit Concert

(AP) - Sting, Billie Eilish, Lady Gaga y Red Hot Chili Peppers ta entre e cantantenan cu lo subi escenario na FireAid, un concierto caricativo pa sosten den bista di e candela cu a sucede na Los Angeles.

Anuncia siman pasa, FireAid originalmente mester a tuma luga na Intuit Dome na Inglewood, California. Awo esaki lo tuma luga na 2 luga; Intuit Dome y Kia Forum dia 30 di januari.

E lo por ser mira live na Apple Music, Apple TV, Max, IHeartRadio, KTLA+, Netflix/Tudum, Paramount+, Prime Video, Amazon Music Channel riba Twtich, SiriusXM, Spotfy, SoundCloud, Veeps y youTube. Tambe e lo ser pasa na cierto localidad di AMC Theatre na Merca.

Segun un comunicado di prensa, contribucionnan na FireAid lo "ser distribui bao e conseho di Annenberg Foundation, pa esfuersonan di alivio den termino corto y iniciativanan den termino largo pa desasternan den futuro. Tur ganashi di Fireaid su concierto na Intuit dome y Kia Forum lo bay directamente na e beneficiarionan designa pa e evento."

E actonan ta inclui tambe Joni Mitchell, Katy Perry, Lil Baby, Pink, Rod Stewart, Gwen Stefani, Green Day, Jelly roll, Gracie Abrams, Stephen Stills, Stevie Nicks, Tate McRae y Earth, Wind & Fire.

Awe 18 januari nos campeon di cas a hasi aña. Nos ta desea Issa hopi aña mas di bida yen di amor, salud y felicidad. Y cu e aña aki trece hopi exito den tur locual bo hasi.

E ta haya hopi felicitacion di parti su mama cu ta stime masha hopi, tambe di su rumannan Michelle y Liam tambe di su tata Leo. Y sin falta di tur su fansnan: su tanchi Eve y tanchi Lisa, omonan y tur su primo y primanan. Un pabien special ta bin di su Opa cu ta stime hopi. Henter e team Dragon nan di U9-1 di Nacional ta manda un deseo pa e pasa un dushi dia. ENJOY BO DIA!!!

Tekashi 6ix9ine ta demanda LA Fitness pa 1 miyon dollar

(TMZ) - Tekashi 6ix9ine ta hibando LA Fitness corte, demandando e gym a causa di un atake vicioso cu el a sufri den 2023 cu a mand'e hospital.

TMZ a obtene e documentonan legal di Palm Beach County, Florida, unda a revela cu e rapper ta pidiendo mas di 1 miyon dollar den compensacion pa dañonan, acusando cu e gym no a provee e seguridad adecua pa preveni e atake brutal di 3 hende homber - nombra como miembronan di e gang Latin Kings den e demanda - na e compania su localidad di South Florida.

Tekashi, ken su nomber real ta Daniel Hernandez, ta acusando cu e empleadonan di gym no tabata apropiadamente educa ni informa tocante e protocol di seguridad na LA Fitness, acusando cu e empleadonan no a pidi presencia di polis rapidamente ora cu nan a haya sa di e atake.

E ta acusando cu a causa di LA Fitness su negligencia, el a ser bati brutalmente, agredi y horta causando herida na su curpa, dolor, sufrimiento, deshabilidad, humiliacion, gastonan medico, perdida di ingreso y a baha su calidad di bida.

TMZ a obtene imagennan di e atake na e momento aki, unda por a mira cu tabata dal Tekashi varios biaha mientras e tabata purba di proteha su cara.

El a ricibi herida na su cachete, rebchi y lomba y e 3 individuonan a keda deteni despues en conexion cu e agresion.

Nobatonan Quick Boys ta elimina tercer club den Eredivisie di e Copa Hulandes

(NLTimes)—E nobatonan di Quick Boys ta e sensacion di e edicion actual di e KNVBCup. Despues cu e club amateur di Katwijk a elimina clubnan den Eredivisie Almere City FC y Fortuna Sittard, e equipo di coach Thomas Duivenvoorden tambe tabata demasiado pa SC Heerenveen. E wega a caba den un victoria 3-2 pa e equipo na cas despues di tempo extra.

Esaki ta haci Katwijk e segundo club amateur despues di Noordwijk den e ultimo ocho di e torneo di copa. Mas trempan, AZ, PSV, Go Ahead Eagles, FC Utrecht, Feyenoord y Heracles Almelo tambe a cualifica pa e cuartofinalnan. Ayera atardi tempo di Hulanda a tuma luga e wega pa kibra empate.

Keeper Andries Noppert a tuma e culpa pa SC Heerenveen su eliminacion for di KNVB Cup. "Mi mester tin berguensa y mi tin tambe. Den mi opinion, esaki ta inaceptable," el a bisa riba ESPN.

Noppert a drenta wega den luga di prome keeper Mickey van der Hart dies minuut prome cu e fin di tempo regular ora SC Heerenveen tabata adelanta 2-1. Esey a ser planea di antemano caba, Noppert a bisa. "E tabata un scenario cu nos a tuma na cuenta. Si nan tabata hungando long ball, mi lo drenta. Ta obvio cu esaki no a cana manera debe ser. Falta di ritmo no ta excuus, mi mester a duna miho prestacion. Bo mester ser critico cu bo mes. Mi ta drenta y mi mester demostra mi mes. Si bo no por haci'e, ta cla," segun e exkeeper di Oranje, ken ainda ta anticipando un transfer e aña aki. Club Argentino San Lorenzo a firma pa e keeper.
E wega mester a stop net despues di un minuut pa referi Alex Bos despues cu klapchi a zona pafo di stadion cu a causa un nubia di huma riba veld. E retraso no a dura mucho. E wega a resumi solamente cinco minuut despues.

E prome chens a bin pa Ravelino Junte, ken no a logra scapa keeper di Heerenveen Mickey van der Hart for di distancia cerca. Quick Boys a tuma e avance den e di 37 minuut. Neville Ogidi Nwankwo a dal un cabesaso pa e tiro di skina di Jesse Reinder. No tabata un sorpresa cu e prome gol a bin for di e banda ey. Heerenveen, e equipo di coach Robin van Persie, no a logra ni un solo tiro den gol te despues di half-time.

Despues di e break, ta parce cu Heerenveen a avansa. Ilias Sebaoi a tira e bala den skina, scapando keeper Lars Jansen for di e punta di area di pinalti: 1-1. 15 minuut prome cu e fin, e equipo Frisio a tuma e avance. Ion Nicolaescu a dal cabesaso den un paso for di Alireza Jahanbakhsh. Tur cos a parce bon te ora cu un foul pa e keeper sustituto Andries Noppert riba Lukas Hamann a duna e equipo na cas un tiro di pinalti. Esey a parce demasiado estricto como castigo, pero Milan Zonneveld a logra hinca 2-2 y yuda su equipo pa tempo extra.

Levi van Duijn a scapa e keeper dudoso Noppert y fiesta a cuminsa den Katwijk no mucho rato despues.
Potret di Koen van Weel/ANP.

OCA cu prome competencia Internacional pa 2025

Organisacion Caballista Arubano ta den preparacion pa e prome feria internacional pa e aña aki. Tin un cantidad di riba 20 cabay di Corsou cu a haci test di sanger pa por bin Aruba pa e competencia aki cu ta carga e nomber Gran Clasico Internacional.

Hunto cu e gran cantidad di cabay aki tambe ta spera un delegacion numeroso di Jinete & Amazona di Corsou pa enfrenta esnan di Aruba den competencia. Lo tin 3 dia di competencia, caminda lo inicia diabierna 31 di januari cu algun categorianan sigui despues pa un Welcome Party. Diasabra ta sigui tur e otro categorianan clasico di cabay . Diadomingo lo tin competencia di Jinetes & Amazonas den categoria Principiante y Regular.

Aruba Bank ta patrocina buki pa reparti entre scolnan basico

Aruba Bank ta orguyoso di anuncia su patrocinio di e buki nobo pa muchanan "Rene su dushi wega" scirbi pa Ruthy "Lady Ruth" Vrieswijk-Bergen. E buki aki lo ser reparti entre scolnan basico pa alumnonan di tercer klas pa asina inspira lectornan chikito y promove lesamento riba nos isla.

E presentacion y bautismo oficial di e buki a tuma lugar na UNOCA dia 15 di januari 2025. E evento aki a celebra e lansamento di e buki, scirbi pa captura e imaginacion di mucha mientras ta stimula e amor pa lesa. Esnan presente tabata tin e oportunidad pa topa cu e autor y pa asina haña su firma den nan buki.

E iniciativa aki ta cuadra cu e compromiso di Aruba Bank cu ta kere den e desaroyo di lesamento y educacion den nos comunidad. E banco ta kere cu invercion den e educacion di nos muchanan ta un invercion den e futuro di Aruba.

E donacion di Aruba Bank lo percura cu alumnonan di un scol basico na Aruba por tin acceso na "Rene su dushi wega", cu ta conta un historia inspirante tocante e felicidad di un mucha su infancia y balornan. E buki lo ta disponibel tambe pa cumpra den "boekhandel" nan rond nos isla.

BONDIA ARUBA

3 Auto envolvi den un accidente anto un chauffeur cu pasahero a core bay

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente entre 3 auto na Boegoeroei di cual un di nan ta polis, cu un Honda Fit y un Kia Sportage.

Esnan den e Honda Fit tanto e chauffeur como pasahero a core baha bay for di e sitio lagando e auto atras. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Chauffeur ta lora tras di un van pasa raspa esaki y sigui bay

Mientras un patruya tabata atende e accidente na Mahuma a sosode un otro accidente.

Aki ta trata di un accidente unda cu un auto a bay lora tras di un van y e chauffeur a sigui core bay manera nada a pasa.

Spiel a dal cu spiel y chauffeur a core tras di e otro pa avis'e cu ela dal su spiel

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente di spiel cu spiel a dal otro na Santa Cruz, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu un Nissan March a bay mucho na su man robes y a bay dal e spiel di e auto contrario. Mesora a e otro chauffeur a bira bay su tras y a bisa e chauffeur cu nan a dal spiel cu spiel.

Stranhero coriendo cu pick-up sin papel ta accidenta y bandona e sitio lagando un persona herida

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida na Pavia, mesora a dirigi tanto polis como ambulans na e sitio.

Na yegada di e patruya a tin encontra cu un pick-up sin chauffeur cu a bandona e sitio di accidente. Un dama cu tabata den e un otro auto a resulta herida ora cu e pick=up a lora su dilanti. Un rato despues a presenta un homber cu a bisa cu e tabata stuur e auto pero polis no a confia e asunto e homber a bisa cu el a caba di cumpra e pick-up y pesey ningun papel ta na ordo.
Polis a sigui duda den su declaracion pero un rato mas despues a presenta un stranhero kende si tabata core e pick-up. Polis a scual ambos pa locual nan a haci y a keda di busca un lugar na warda pa hiba e pick-up confisca.
Na yegada di e ambulans nan a atende e dama herida.

Accidente cu declaracionnan contradictorio entre un truck di ElmarNV y un Toyota

Diaranson anochi a drenta informe di un accidente dilanti Ruiz Take Away, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente cu declaracionnan contradictorio unda e chauffeur di e truck ta bisa cu e auto a pas'e y a dal e pero e chauffeur ta bisa cu ora el a pasa e truck el a sinti un sla y despues ela reverse dal e truck. Polis a logra resolve e accidente.

Afortunadamente ningun hende a resulta herida den e accidente aki.

Brandweer a bay rescata un pushi cu tabata pega den un mata

Diaranson mainta a drenta informe di cu lo tin un pushi pega den mata na Tanki Leendert. Mesora a dirigi brandweer na e sitio.

Na yegada di brandweer mesora a pone un trapi pa asina rescata e pushi. E pushi lo a spanta y e mes a baha for di e mata. E doño di e pushi a keda masha gradicido na brandweer pa e ayudo.

Homber di edad a keda herida despues di un incidente na Barcadera

Diaranson mainta a drenta informe di cu tin un persona di edad a herida su mes na un cas na Barcadera, mesora a dirigi un ambulans na e sitio.

Na yegada di e ambulans a bin compronde cu aki ta trata di un homber di edad cu lo a slip y dal abao y herida su mes. E personal cuidadosamente a atende y transporta e victima pa hospital.

Na Mahuma chauffeur a bay hala na banda robes net ora auto ta bini

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na Mahuma, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un auto Toyota Yaris a bay hala na e banda robes net ora cu un otro Yaris ta pas'e y a dal esaki hala bek na banda drechi y dal na e vangrails.

Merca: Biden ta bisa cu e amienda di Derecho Igual mester ta considera ratifica

(AP)—Presidente Joe Biden a anuncia diabierna cu e amienda di Derecho Igual mester ser considera un adicion ratifica na e constitucion Mericano, haciendo un declaracion simbolico cu improbablemente lo cambia e empuhe pa igualdad di genero.

"Ta tempo pa reconoce e deseo di e pueblo Mericano," Biden a bisa. "Den mantene cu mi promesa y deber na e constitucion y pais, mi ta afirma kico mi ta kere y kico tres-cuarto di e estado a ratifica: e di 28 Amienda ta ley di tera, garantisando derechonan igual pa tur Mericano y proteccion bao ley no importa di nan sexo."

E declaracion Democratico, cual a bin algun dia prome cu e lo ser reemplasa pa Republicano Donald Trump, probablemente no lo tin impacto. Presidentenan no tin ningun rol den e proceso di amienda. E lider di e Archivo Nacional a bisa anteriormente cu e amienda no por ser certifica pasobra e no a ser ratifica prome cu e deadline estableci pa e Congreso.

Diabierna, e Archivo Nacional a reitera e posicion por medio di bisa cu "e asuntonan legal y procedural no a cambia." Un oficial mayor di e administracion di Biden, papiando riba condicion di anonimidad pa discuti e plannan di e Cas Blanco, a bisa cu Biden no tabata dirigiendo e archivista pa certifica e amienda, preveniendo loke por bira un bataya legal tocante e separacion di poder.

Ora a puntr'e pakico el a warda te na fin di su termino pa e papia riba e topico, Biden a bisa cu e "tabatin mester di tur e hechonan." Activistanan a reuni pafo di e Archivo Nacional pa celebra e declaracionnan di Biden y haci yamado riba e archivista pa tuma accion.

"Haci bo trabao," Zakiya Thomas a bisa, hefe di e coalicion ERA. "E presidente a haci di dje."

Claudia Nachega, un lider den e Young Feminist Party, a bisa cu pa certifica e Amienda di Derceho Igual lo señala "e comienso di un era Mericano nobo cu ta duna nos un chens pa sobrevivi un segundo presidencia di Trump."

E Amienda di Derecho Igual, cual lo prohibi discriminacion basa riba genero, a ser manda pa e estadonan pa ratificacion na 1972. Congreso a establece un deadline di 1979 pa tres-cuarto di legislaturanan estatal ratifica e amienda, despues a extende esaki pa 1982.

Pero ta te 2020, ora legisladornan di Virginia a aproba e amienda, cu 38 estado a ratifik'e. E archivista a bisa cu Congreso of e cortenan mester cambia e deadline pa considera e amienda como certifica.

Hefe di migracion Europeo ta priminti pa cumpli cu promesa di deportacion

(AP)—E oficial mas halto di e migracion pa e Union Europeo a bisa diahuebs cu deportacionnan tabata un prioridad clave pa e sector ehecutivo di e bloc, mientras Grecia ta lucha cu un cantidad halto di hende drentando e pais ilegalmente.

"E topiconan di regreso ta algo cu nos mester cumpli cune, definitivamente," notario di migracion Magnus Brunner a conta prome minister Griego Kyriakos Mitsotakis durante un bishita pa Atenas.

E conservativo Austriaco, ken a asumi e puesto di migracion y asuntonan interior na fin di 2024, ta subraya e importancia di implementa e Pacto di Migracion y Asilo nobo di UE. "Tin algun cos pa haci, claro, algun cos dilanti nos. Pa implementa e pacto ta un di nan," Brunner a bisa.

Grecia, un punto di entrada central pa migrantenan drentando UE, a defende pa controlnan di inmigracion mas estricto. "Grecia ta un pais cu a haya su mes dilanti di e crisis di migracion pa hopi, hopi aña," Mitsotakis a bisa, expresando satisfaccion cu e direccion di e politica di UE pa proteccion riba frontera y aumento di enfoke riba regresonan.

Den un operacion di rescate diahuebs, autoridadnan Griego a responde na 36 migrante riba un nave descubri pa un tanker di Maltesa 30 miya nautico sureste di e isla isola di Gavdos. Guarda costa a transporta e migrantenan pa un waf riba e isla di Creta, autoridadnan a bisa.

E bishita di e notario di UE pa Atenas ta sigui un huicio di e Corte Europeo di Derecho Humano cu a descubri cu Grecia a deporta un ciudadano Turco ilegalmente, describiendo deportacionnan asina como "sistematico." Grecia ta nenga di participa den e deportacionnan aki, manteniendo cu e ta implementa un politica di migracion "estricto pero husto."

E pais a registra mas di 60,000 migrante drentando e pais ilegalmente den 2024. Esaki a sigui un aumento den casi 50% den e grado di yegada via metodo marino durante e ultimo 18 luna. Grecia ta buscando fondo directo di e UE pa expande su muraya riba frontera cerca di e frontera Turco.

South Sudan ta impone toque de queda nacional pa curva violencia dirigi riba comerciantenan Sudanes

(AP)—Autoridadnan di South Sudan a impone un toque de queda nacional di anochi te mainta despues di un anochi di violencia durante cual negoshinan di comerciantenan Sudanes den e capital a ser atraca.

Hefe General Policial Abraham Manyuat a bisa ayera cu e toque de queda lo cuminsa for di 6ir di anochi tempo local pa mainta trempan pa asina curva incidentenan di atraco reporta na Juba y otro ciudadnan grandi.

Awor negoshinan ta rekeri di cera 5or di atardi como parti di e medida pa fortalece seguridad. "Nos lo proteha tur mercado," segun Manyuat, papia riba television estatal. Ta sospecha cu e violencia dirigi riba ciudadanonan Sudanes a ser provoca pa supuesto asesinatonan di ciudadanonan Sudanes pa gruponan di milicia den partinan isola di Sudan na comienso di siman.
Varios tienda na Juba y otro caminda a keda cera diabierna.

Papiando di e supuesto atake dirigi riba hende Sudanes den areanan manera e estado di Gezira, un secretario di prensa pa e presidencia a urgi restriccion. "Nos no mester permiti rabia dirigi nos decision of bay en contra di comerciantenan y refugiadonan Sudanes kedando den nos pais actualmente," segun Lily Adhieu Martin Manyiel.

Guera civil na Sudan a crea un hambruna y e crisis di desplasamento mas grandi na mundo. Bringamento entre forsanan leal na lidernan militar rival a explota den e capital, Khartoum, na april 2023 y a plama pa otro areanan. E conflicto a ser marca pa atrocidadnan, incluyendo asesinato y abuso sexual etnicamente motiva, segun e Organisacion di Nacionnan Uni y gruponan di derecho.

Presentacion di obra literario 'Di Carigueña pa Santa Clara' di autor Jossy Tromp na Biblioteca Nacional Aruba

Diahuebs, 23 di januari di 6.30 pa 9.00 p.m. lo presenta e obra literario 'Di Carigueña pa Santa Clara' na Biblioteca Nacional Aruba, George Madurostraat, Oranjestad.

Autor Jossy Tromp a nace na Aruba, aña 1954. Su isla natal, unda e cu su famia ta biba, a sirbi como inspiracion pa skirbi diferente obra di cuenta ficticio cortico, poesia y un obra di teatro. Tambe a sali for di su pen dos documentario historico deportivo Arubano. Tur ta obra skirbi na Papiamento, su idioma materno. E obra di ficcion 'Di Carigueña pa Santa Clara' ta e prome novela di Jossy Tromp, tambe na Papiamento.

E temanan cu ta bin dilanti den e obra di ficcion aki, basicamente ta trata e lucha continuo entre bon y malo, por cierto un tema clasico, cu e biaha aki ta toca turno pa tuma luga na Carigueña y Santa Clara, ambos localidad ta ficticio.

En conexion cu presentacion di e obra 'Di Carigueña pa Santa Clara' Sr. Mirto Laclé lo duna un introduccion. Sr. Wim Rutgers lo ta presente pa duna un charla. Tambe Sr. Joe Fortin lo comparti hunto cu autor Sr. Jossy Tromp nan experiencia cu produccion y lesamento di e obra. Sr. Ralph Croes lo lesa algun fragmento di e obra. Pianista Joey Wing, di apenas 16 aña, lo entretene publico cu algun piesa musical.

'Di Carigueña pa Santa Clara' ta un storia ficticio cu ta explora virtud y bicio di e bida cotidiano na Carigueña y Santa Clara. E protagonistanan principal ta dos ruman homber cu como adolescente a mira un pelicula tocante un pueblo cu ta biba bou di un regimen totalitario. Despues cu capital grandi a descubri Carigueña, el a conoce un desaroyo economico impresionante y consecuentemente a chupa den su campo di gravitacion miles y miles di inmigrante for di tur parti di mundo. Cu nan sodo, Carigueña a bira un micronacion prospero, cu for di trempan caba tabatin un gobernacion cu su reisnan bon hancra den e balor- y principionan democratico. Pero manera sa pasa den tur sistema di gobernacion di un pais, sea cual sea e ideologia di gobernantenan, semper ta mira nan mes como esnan cu tin e berdad na nan banda. A base di e creencia opaco aki, nan ta bisa cu nan lo haci nan maximo esfuerso pa goberna e pais debidamente y sirbi e pueblo mas miho cu ta posibel. Sinembargo, e realidad ta otro mayoria biaha.

Pareu cu e bida di tur dia ta sigui su curso di custumber, e dos rumannan ta biba un bida intenso y profundo. Y, e desenlace di e teatro surrealista cu yama 'Di Cargueña pa Santa Clara' ta tuma luga te yega na su climax.

E buki lo ta na benta. Percura pa bo tin e buki aki den bo coleccion.

Resultado Sorteo
Januari 17

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
2480	0850	3745	9338
5305	2320	SUPER5	0055
8855	0379	-	0274

MERDIA	ANOCHI
CATOCHI Sorteo # 4510	CATOCHI Sorteo # 8451
6650	1397
0156	3146
8568	0344
MULTI-X FP	MULTI-X fp
BIG 4 Sorteo # 4510	BIG 4 Sorteo # 7495
7206	7914
MULTI-X X2	MULTI-X x2
1OFF Sorteo # 2566	1OFF Sorteo # 2200
0405	7649
ZODIAC Sorteo # 4510	ZODIAC Sorteo # 6254
1439	5314
Leo	Libra
LUCKY 3 Sorteo # 1384	LUCKY 3 Sorteo # 1184
388	481
MULTI-X X2	MULTI-X x2

LOTTO 5 — Sorteo # 2560 — Joker — Letter

0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x Match 4+	220.000,-
0	x Match 4	
0	x Afl. 12,00	

LOTTO DI DIA — 03-04-17-22-25 — Sorteo # 6716

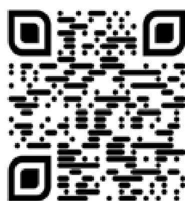
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
8	x Match 4	92.000,-
257	x Afl 8,00	

MINI MEGA — 08-11-21-25 — Sorteo # 1733 — Mega Ball 07

0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	650.000,-
15	x Afl. 500,00	
143	x Afl 50.00	
234	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 1.000.000,-**

MEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

King Classic Sudoku

6	7					3		
2			6	3		1		
3	5							
	6				7	5		1
		7	1			6	4	
			4		8	7		2
				4		2	9	
5		2						
1			9				6	

Difficulty: ★★★★ 10/25

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Trupiaal:	Aloe:
Tel. 583 8560	Tel. 584 4606

EMERGENCIA	911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Sealy Mattress demanda despues cu homber a ser haya morto den trailer

(AP) - Un homber cu tabata sufriendo di un crisis di salud mental a drenta un facilidad di Sealy Mattress y su curpa a ser haya cera patras di un truck alrededor di un siman despues, su famia ta acusa den un demanda di morto eroneo e siman aki.

Familiarnan tabata buscando Joshua Armopur desde cu el a disparce den october. Data di su telefon tabata mustra cu e tabata un caminda riba e propiedad na Conyers, Georgia. Despues cu e famia a bisa un supervisor na Sealy cu Armour aparentemente tabata na e sitio, e empleadonan a ser duna instruccion di cera y lock tur e trailernan pa preocupacion cu un hende ta riba e propiedad, segun e demanda. E homber di27 aña su ruman homber y ruman muhe a ser bisa cu nan mester bay y no a ser permiti busca den e area.

Na momento cu a lock e trailernan, nan no por ser habri for di paden y "Sealy no a haci absolutamente nada pa localisa ni proteha Joshua," e demanda ta acusa. "Tragicamente, Sealy a scoge di actua pa proteha solamente su propiedad, mientras cu a tuma e decision consciente di ignora e bida di Joshua y e peticionnan di su famia."

Den un declaracion diabierna, Tempur Sealy International a bisa cu nan ta lamenta e incidente y "nos simpatianan mas profundo ta cu e victima su famia y sernan keri. Nos ta conduciendo un inevstigacion profundo pa compronde tur e hechonan y circunstancianan alrededor di e incidente aki y a coopera completamente cu autoridadnan," e compania a bisa.

Tambe e compania tin video di un persona no identifica riba e propiedad, pero e supervisor cu a topa cu Armour su familiarnan e anochi aki a nenga laga nan confirma si ta nan ruman homber, segun Mark Johnson, un di e famia su abogado.

"Nos a acerca Sealy via carta y a pidi e video pero no a ricibi un respuesta," Johnson a comenta.

Gobernador Brian Kemp a haci limita e habilidad di hende demanda negoshinan un di su prioridadnan legislativo clave e aña aki, bisando cu demandanan cu recompensa grandi ta dañando e estado su economia. El a provee tiki detaye na e legisladornan diahuebs. Oposicion ta bisa cu limitenan nobo lo haci mas dificil pa esnan afecta por busca husticia, sinembargo Johnson ta kere cu e demanda aki "lo ciertamente sobrevivi" e esfuerso aki den legislatura.

E famia di Armour, ken tin 2 yiu, ta pidiendo un huicio cu hurado.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: levemente te parcialmente nubia cu un awasero pasahero
Den marduga y mañan: parcialmente te temporalmente hopi nubia cu un awasero breve

Temperatura maximo 31 grado Celsius
Temperatura minimo 25 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 32 pa 36 grado Celsius
Uv index: 8

Bahada di solo : 6:34 pm
Subida di solo : 7:05 am

Biento:
Modera for di direccion oost te oost- noordoost; forsa 3 te 4 (12 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo)
Durante di dia basta fuerte te fuerte den rafaga; forsa 5 te 6 (31 te 50 km/ora, 17 te 27 nudo)

Situacion general di tempo:
Un corriente di aire humedo for di oost-noordoost lo trece de bez en cuando mas nubia den region local. Pa e motibo aki por spera algun awasero breve durante e periodo di pronostico aki.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan proteje di costa: ketu, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil 1 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan alrededor di 4 pa 5 pia, localmente 6 te 7 pia

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"I have fought the good fight, I have finished the race, I have kept the faith." – 2 Timothy 4:7

With hearts full of gratitude and love, we announce the funeral of our beloved and devoted mother, grandmother, great-grandmother, sister, and aunt.

Elaine Margaret Rodgers
Sunrise: October 31st, 1944
Sunset: January 10th, 2025

Elaine's life was a testament to faith, love, and kindness. She touched the hearts of everyone she met, leaving behind a legacy of cherished memories. Her gentle spirit will forever remain in the hearts of those who loved her as we take comfort in knowing she is now at peace in the arms of the Lord.
On behalf of her family and friends who are left to mourn:
Parents: †Alberta and †Roland Rodgers

Children
Curven Rodgers and Joanne Geerman
Curven Junior, Xiantee, Xianeika, Ceejay and Jaycee
Giovanni Rodgers and Jasmine Ras

A nephew she nurtured with the love of a mother
Harold and Els Rodgers
Ashley, Allard, †Arwin and Roland

Brothers and Sisters
†Pearl de Graf
Astrid and †Eliane
†Harold Rodgers
George Rodgers
George (Dito) Junior, Griselidys, Darwin and Henry
Rudolf (Dolfi) and Deta Rodgers
Natasha, Ryan, Gabriel, Rashim and Dariene
Theodora Cornett
Fernando and Ferderick

Father of her sons: Henny Adamus

Friends she loved like siblings
Iris Barros, Melva Eman, †Suset Baptist

The neighbors who shared in her life's journey
Family Richardson, Family Eman, Family Celaire, Family Granadillo, Family Barros

The colleagues she worked alongside with pride at
Oriental Restaurant, Talk of the Town Hotel, Concorde Hotel, Police Station Oranjestad

The caretakers whose care, compassion, and dedication provided her with comfort during her time of need, including -
Dr. Thuis and her staff
The nurses and doctors at Dr. Horacio Oduber Hospital
The staff and nurses at Cas di Machi Nursing Home.

The brothers and sisters of the Seventh-day Adventist Church who stood by her in faith offering their love, prayers, and unwavering support throughout her life

Elaine is related to the families
Rodgers, Geerman, Ras, Dubero, de Graf, Peterson, Cornett, Adamus, Baptist, Steward, Howard, Gumson, Zink, Moreno, Richardson, Barros, Eman, Celaire, Granadillo, Ruiz, Luidens, Acosta, Koeiman, Meeyee, Greep, Moreira, Beddo, Romney.
The Funeral Services will take place on **Tuesday, January 21st, 2024, from 9 AM to 11 AM** at **Aurora Funeral Home**, and from there to the Protestant Cemetery in Oranjestad, where Elaine will be laid to rest with her beloved mother and father.
Please accept our sincere apologies if we may have forgotten to mention any other family members or friends.
Our family kindly requests your understanding and respectfully asks that no visitors come to the family home for condolences after the burial.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Lagrima y flornan por seca, su recuerdonan y tur loke el a haci y significa pa nos, lo keda graba pa semper den nos mente y curason.
"Cerca Dios mi alma ta na paz, ta di DJ'E mi salbacion ta bin" Salmo 62:1

Cu dolor na nos curason, pero conforme cu boluntad di Señor, nos ta participa fayecimento di nos mama, wela, bisawela y tatarawela stima:

Sra.vda. Johanna Wolff-Giel
Cariñosamente yama "Machina"
*16-05-1933 - †11-01-2025

Na nomber di su:
Esposo: †Sr. Joseph "Cheppi" Wolff

Yiunan:
Benny "Mito" Wolff y Pina Wolff-Werleman
Ruben Wolff y Bertha Wolff-Croes
Mirna Kelly-Wolff y Jerry Kelly
Lidia Wolff
Beatriz Tromp-Wolff y Pedro Tromp
Lourdes Wolff

Nieto y nietanan:
Jenny Wolff
Giannine Wolff y Américo Tepedino-Thijzen
Rudberth Wolff
Airisse Wolff y Gary Croes
Jermira Danje-Kelly y Raymond Danje
Jerald Kelly
Zinhy Vrolijk y Johan Geerman
Irving Tromp
Bryan Tromp
Leonel Semerel y Daphny Semerel-Danjo
Reggie Semerel

Bisanieto y bisanietanan: Xylaine Semerel y Justin Lampe, Zyenna Semerel y Brandon Croes, Zyallih Semerel y Luis Rasmijn, Leom Semerel, Alysa Wolff, Tristian Danje, Xiara Danje, Zyzhia Danje, Arya Kelly, Kyan Kelly, Levi Boekhoudt, Aiza Geerman, Liam Tepedino-Wolff

Tataranieta: Zaïleah Croes

Rumannan:
†Betty Engels-Giel y Hans Engels
†Domingo Giel y †Fan Giel-Tromp

Primo y primanan, ihanan, comer y compernan, tur su bon bisiñanan y demas famia y conocirnan. Su amistadnan di grupo Bini Bini y e team di Amilia Care Services.

Tur cu a stim'e y demas famia: Giel, Wolff, Semerel, Kelly, Tromp, Vrolijk, Croes, Werleman, Danjo, Danje, Tepedino-Thijzen, Boekhoudt, Jansen, Geerman, Engels, Rasmijn, Lampe, Surios.

Ta invita tur famia, bisiña, amistadnan y conocirnan pa e **acto di despedida** cu lo tuma lugar **dialuna 20 di januari 2025** di **2or pa 4or di atardi** na **Misa Santa Anna** na Noord.
Respons lo cuminsa pa **4or di atardi** y despues lo sali cu e defunto stima pa Santana Catolico na Noord.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida algun famia of conocir.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi Wardador, mi n' tin falta di nada; den cunucu di yerba berde E ta pone mi sosega. E ta hiba mi na awa trankil, pa mi bolbe haya forsa.
E ta guia mi den caminda drechi fiel na su nomber"
Salmo 23: 1-3

Cu hopi tristeza pero conforme cu Dios su boluntad nos ta anuncia cu a fayece, nos kerida ruman, tanta, prima y amiga:

Sra. Vda. Veronica C. Geerman- Dabian
mihor conoci como Rhona
*18 april 1948 - †14 januari 2025

Esposo: †Felix Milo Geerman

Na nomber di su:
Rumannan:
†Felix 'Riri' y famia
Mercedes 'Chichi' Croeze-Dabian y famia
Norma Lampe-Dabian y famia
Candido 'Hai' Dabian y famia
†Celestino 'Miro' Dabian y famia
†Venancio 'Freddy' Dabian y famia
Enocencio 'Romy' Dabian
Mariska Verschoor-Dabian y famia
†Aleo Reeve Dabian y famia
Giovanni "Roque" Dabian y famia

Sua y cuñanan:
†Sofia 'Esperanza' Dabian-Tapias
†Adriaan 'Djan' Croeze
Hermano Lampe
†Catharina 'Arina' Tromp
†Odette Dabian-Wever
Mildred 'Michi' Dabian-Vingal
†Gerard Verschoor
Mirna Dabian-Panneflek
Anette Dabian- Boekhoudt

Ihanan:
Mariska Farro- Rosel
Mélyn Dankerlui
Astra Peash
Primo, primanan, subrino, subrinanan, demas famia,
Ex-coleganan di trabou, amigo y conocinan.

Tur Amistad cu a stim'e,
Demas famia: Dabian, Geerman, Rosel, Croeze, Lampe, Navas, Tromp, Wever, Vingal, Verschoor, Panneflek, Erasmus, Boekhoudt, Tapias, De Kort, Fingal, Van der Linden, Dankerlui, Koevermans, Jacobs, Curiël, Rasmijn, Croes, Hermus, Maduro, Ras, Vrolijk,

Ta invita tur famia, amigo, amiganan y demas conocinan pa asisti na **acto di despedida y entiero** cu lo tuma luga riba **20 di januari 2025 di 7or pm - 9or pm** sigui pa un respons na Aurora Funeral Home.

Despedida lo tuma lugar despues den seno familiar.

Lo tin un box disponibel di Wilhelmina kankerfonds pa haci donacion.

Despues di acto di despedida no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

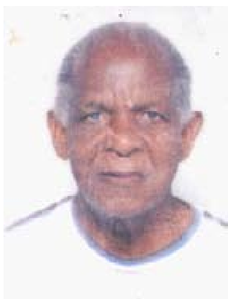
Un danki na tur esnan cu a yuda den momentonan dificil, specialmente Nacho Vrolijk y otronan cu ta hopi pa menciona.

BONDIA ARUBA

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu inmenso dolor na nos curason, nos ta anuncia fayecimento di nos tata, welo, ruman y omo stima

Walter Raymond Escalona

Mihor conoci como: "Watty"
*09-08-1940 - †11-01-2025

Mayornan: †Jose Daniel y †Jacintha "Pepe Chinta" Escalona-Toppenberg

Na nomber di su:
Señora: †Selvia Escalona-Giron

Yiunan:
Anna Dirksz-Escalona y famia
†Yolanda "Yoli" Escalona y famia
Raymond "Monchi" Escalona y Jacky Ruiz y famia
†Sharine Escalona y famia

Manera yiu:
Zoila Giron y famia
Manuel Rodriguez y señora

Nieto(a)nan: Ryan Martha, señora y yiunan, Sharlene de Camps-Tromp y casa y famia, Alexander Werleman, señora y famia, Lionel Tromp y famia, †Jennifer Werleman y famia, Kenrick Dirksz y famia, Dario Sierra y famia, Dairon Sierra y famia, Nathaly Dirksz, Andrew Dirksz y famia

Rumannan:
Boy y †Riet Escalona-Meyering y famia
†Fefa y Chepito Croes-Escalona y famia
Judith y Fenchi Rincones-Escalona y famia
Erick y Francis Escalona- van Klaveren y famia
†Jeanette "Jenny" Escalona y famia
†Ebby Escalona y famia

Swa y cuñanan:
†Margarita Giron y Roberto Orman
Irena y †Maximo Werleman y famia
†Jose y Mary Giron-v/der Biezen y famia
Juan y Madeline Giron-Kelkboom y famia
†Angel y Inez Giron-Molina y famia
Pilar y Nicolaas "Nick" Rasmijn y famia
Maria Giron y famia

Bisanietonan, sobrino y sobrinanan y nan famia, primo y primanan y famia, Ihanan, comper y comer

Demas famia: Escalona, Giron, Hollmond, van Klaveren, Rincones, Croes, Raven, Toppenberg, Spencer, Cardoze, Ortez, Petronia, Donata, Sierra, Frans, Refunjol, Dirksz, Werleman, Ruiz, Tromp, Martha, De Camps, Jansen, Croes, Martes, Velez, Rodriguez, Lake, Orman, Kelkboom, Rasmijn, v/der Biezen, Violenus, Vos, Cambero, Gomez, Velasquez, Arias, Ras

Demas famia, bisiña y conocirnan ta wordo invita pa **acto di despedida** cu lo tuma lugar **diasabra 18 di januari 2025 di 2:00 pa 4:00 pm** na Aurora Funeral Home. Cremacion lo tuma lugar den seno di famia.

Despensa nos si den nos tristeza nos por a lubida algun famia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

A bai sosega den brasa di señor:

Edsel Teodulo Antonia

Miho conoci como "Tete" yiu di defuntu Chita y Moi
*04–04-1954 - †10 –01-2025

Yiu nan:
Judari Albies Rosalina
Myenou Antonia
Julienne Jansen

Nieto (a) nan:
Ozhaino Albies
Zhaihir Albies
Mycheline Grant
Mar-Yelina Grant
Q'jaenely Kleinmoedig

Ruman nan:
Greta(Chichi) Michel
Ronald(Roni) Antonia
Edmundo(Mundu) Antonia †
Autimio (Timu) Antonia
Hubert Antonia †
Edric (Edi) Antonia
Miriam Antonia
Magali Antonia
Richinel Antonia †
Rudsel Antonia †
Roland Ogenio †
Ingrid Papa Ogenio
Idis Luis Ogenio
Rinia Ogenio
Merugia Isenia Ogenio
Merelin Adelina Ogenio †
Robert Ogenio †
Renny Ogenio
Kenneth Ogenio
Humphrey Merselita †
Chichi Finix †
Benjamin Finix †
Wilfrido Sambo †
Irene Sambo †

Sobrino(a), Primo(a) nan, Swa y cuña nan.

Tanta: Jeana Clemencia Hasselmeijer

Iha: Andre Cruz

Su bon bisina: Sra Portugues

Tur su bon Amigo(a)nan

Demas famia: Antonia-Albies-Rosalina-Jansen-Grant-Kleinmoedig-Gijsbertha-Michel-Dolorita-Ogenio-Girigori-Benita-Martes-Martha-Sambo-Adamus-Belioso-Mercera-Dorothea-Fransisca-Amerikaan-Martis-Finix-Pablo-Crestia

Ta invita famia, bisiña, conocir y amistad nan pa asisti na e **acto di condolencia** y **despedida** di nos defunto stima cual cu lo tuma lugar **Diasabra 18 Januari 2025** di **9or di mainta pa 11or** di merdia na Aurora Funeral Home. **Respons** lo cuminsa pa 10:30am. Despues **Cremacion** lo tuma lugar den seno familiar.

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida un miembro di famia of conoci.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador,
mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e
ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason pero conforme cu boluntad di Señor nos ta anuncia fayecimento di:

Hilda Angelica Raphaëla-Martinez

*27-01-1929 – †16-01-2025

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Lagrima y flornan por seca, su recuerdonan y tur loke el a haci y significa pa nos, lo keda graba pa semper den nos mente y curason. "Cerca Dios mi alma ta na paz, ta di DJ'E mi salbacion ta bin"
Salmo 62:1

A fayece inesperadamente:

Joaquin Giovanni Vrolijk

Cariñosamente yama "Ivan"
*01-08-1969 - †27-12-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Roland Raymond Tromp

Mihor conoci como: "Roly"
*04-10-1954 – †14-01-2025

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 18 januari 2025 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Grote interesse in rol en werk van een Ombudsman

Pagina 22

Wordt er iets gedaan aan de corruptie onder ministers...?

Pagina 23

Systeem in Aruba vereist dat een partij grote sponsors heeft of veel fondsen werft

Pagina 24

ARUBAVANDAAG

Zijn invasies bij de buren… *Normaal geworden…?*

Onze meest recalcitrante buurman heeft voor internationale aandacht gezorgd door te dreigen met een invasie in Puerto Rico. Is dat niet meer dan een simpele vertoning van macht of zit daar meer achter? Goed beschouwd maakt dictator Maduro deel uit van een selecte groep autocratische machthebbers die vindt dat het bezetten en overnemen van grondgebied van hun naaste buren geen probleem is. Recentelijk heeft deze groep gezelschap gekregen van, 'of all people', de nieuw verkozen Amerikaanse president. Wat wordt nu dus de volgende stap? China die voor de zoveelste keer aankondigt dat men Taiwan terug wil hebben? Rusland die z'n gang kan gaan in Oekraïne? En wat betekent dit allemaal voor onze regio? Tijd voor een nadere beschouwing.

Om te beginnen, waar komt dat dreigement van Nicolas Maduro eigenlijk vandaan? De regionale situatie wordt niet alleen bepaald door Venezuela maar ook door andere regimes die in dezelfde categorie thuishoren, namelijk Cuba en Nicaragua, die trouwe bondgenoten zijn van de landen die het meest de confrontatie aangaan met de Verenigde Staten en de Europese Unie: Rusland, China, Iran en Noord-Korea. In de confrontatie van deze autocratisch bestuurde landen met hun tegenstanders is Venezuela het sterkste centrum van destabilisering op het continent dat ook ten gunste van de andere regimes iets kan ondernemen. Op dit ogenblik, waarop Rusland in een behoorlijk moeilijke positie verkeert, is het geen verrassing dat de 'vrienden' van Poetin op ons continent acties ondernemen die de positie van Rusland kunnen versterken, vooral na de recente gebeurtenissen in Syrië. Rusland kan nu alle hulp gebruiken die maar voorhanden is. Dat het regime van Maduro dus nu dreigementen begint rond te strooien in de regio hoeft ons niet te verbazen.

Maar er is meer. De Russische machthebbers zijn recentelijk verrast door de steun die uit onverwachte hoek komt, namelijk van de binnenkort aantredende Amerikaanse president Donald Trump. Die doet een geweldige poging om de gedachte gemeengoed te maken dat wetten en het internationaal recht niet relevant zijn en dat het bezetten van grondgebied van je buurlanden iets is wat je gewoon kunt doen, als je dat kunt… Zoals de Arubaanse uitdrukking luidt: "Esun cu por, por." (letterlijk: "Degene die het kan, kan het.").

En waarom is dit zo belangrijk? Omdat, terwijl velen speculeren over hoe snel de nieuwe Amerikaanse president een einde zou kunnen maken aan de oorlog in Oekraïne, het uitgerekend die nieuwe 'vredestichter' is die nu verkondigt dat hij geen probleem heeft met de inzet van militair geweld om Groenland of het Panamakanaal te bezetten. Zijn uitspraken hebben nogal wat stof doen opwaaien, maar de geschiedenis van de Verenigde Staten is bezaaid met momenten waarop andere landen met militair geweld zijn binnengevallen. Het is bijvoorbeeld datzelfde Panama dat het product is van landroof ten koste van de republiek Colombia, met Amerikaans militair geweld, om daarmee het graven van het kanaal te bewerkstelligen Het gehele zuiden van de Verenigde Staten is tot stand gekomen via veroveringsoorlogen die Mexico zowat de helft van het oorspronkelijke grondgebied heeft gekost. Desondanks heeft de Verenigde Staten decennialang gefungeerd als de 'internationale politieagent' ten gunste van het handhaven van de parlementaire democratie en de 'rule of law'. De kernvraag is nu: zullen we blijvend een verdediging zien van de soevereiniteit van Oekraïne tegen de Russische bezetter, of gooit Trump het op een akkoordje met de andere grootmachten, waarbij ieder voortaan zijn gang kan gaan in hun eigen achtertuin? 2025 kan het jaar worden van meerdere gewapende conflicten die worden begonnen of voortgezet, of we zien een akkoord tussen Rusland, China en de Amerikaanse president, met serieuze gevolgen voor onder meer Oekraïne en Taiwan.

Voor de Europese landen, onder andere het land waarmee wij verbonden zijn, zal dit betekenen dat men veel meer aandacht moet gaan besteden aan de situatie in Oekraïne en aan de risico's die andere buurlanden van Rusland lopen. Voor het Koninkrijk komt daar ook nog bij dat men extra risico's loopt doordat het Koninkrijk ook grenzen heeft met Venezuela waarbij provocaties niet mogen worden uitgesloten. Dit in het kader van de genoemde medewerking met Rusland om onrust te stoken door onder meer sabotage, zoals het beschadigen van internationale zeekabels voor de digitale communicatie, wat nu al heeft plaatsgevonden in de Baltische Zee. Het is niet zo moeilijk voor te stellen dat hun regionale bondgenoten zich inlaten met soortgelijke praktijken.

Dat brengt ons ook op het thema van ons eigen eiland waar tot op heden diverse opeenvolgende regeringen ervoor hebben gezorgd dat we nog steeds slechts over één zeekabel beschikken, waardoor we behoorlijk kwetsbaar zijn, juist bij dit soort risico's. Dus een belangrijk aandachtspunt voor de regeringsformatie: ervoor zorgen dat het eiland de beschikking krijgt over een tweede zeekabel voor de verbinding met de digitale wereld. Zijn we voorbereid om tot actie over te gaan in dit opzicht?

Daarnaast blijven we nog steeds zitten met de onzekerheid van een hernieuwde toevloed van Venezolaanse migranten, gezien de situatie in dat land die voorlopig geen verbetering te zien zal geven.
Dat stelt ons voor moeilijke keuzes. We hebben al een aanzienlijke groep migranten uit Venezuela in ons land. Hun verblijf zonder geldige verblijfspapieren is een probleem, ook in financieel opzicht omdat zij grotendeels werkzaam zijn in niet officieel geregistreerde banen om te overleven, zonder dus aan de staatskas en de sociale zekerheidsfondsen bij te dragen. Anderzijds kijkt men tegen het risico aan dat een amnestie in enige vorm het signaal aan anderen kan geven dat Aruba een goede bestemming zou zijn om een nieuwe toekomst te zoeken. Bovendien moeten we niet de mogelijkheid uitsluiten dat het regime zelf zou kunnen zorgen voor een toevloed van zogenaamde 'vluchtelingen'. Dit maakt dat er nogal wat harde noten te kraken zijn bij de formatie, waarbij de keuze van kandidaat-ministers echt niet het enige onderwerp is. Aruba heeft duidelijke antwoorden nodig…

Lezing Ombudsmannen van het Koninkrijk:

Gemeenschap toont grote interesse om meer te leren over de rol en het werk van een Ombudsman

Dinsdagavond vond er aan de Universiteit van Aruba een lezing plaats over de rol en betekenis van een Ombudsman. Bij deze lezing waren de Ombudsmannen van Sint Maarten, Curaçao, Nederland en Aruba aanwezig. Voor het eerst nam Aruba's Ombudsman deel aan de jaarlijkse ontmoeting van de Ombudsmannen van het Koninkrijk.

De lezing vond plaats in een volledig gevulde zaal, wat de interesse van de gemeenschap onderstreepte om meer te leren over de rol en het werk van een Ombudsman.

Een Ombudsman of Ombudsvrouw is een vertegenwoordiger die klachten van burgers tegen bedrijven of organisaties onderzoekt en aanbevelingen doet. Het instituut Ombudsman werkt in verschillende sectoren, maar de belangrijkste taak is het behandelen van zorgen van burgers. Een Ombudsman fungeert dus als de verdediger en stem van het volk.

Hoewel een carrière als Ombudsman verschillende voordelen biedt, zijn er ook enkele nadelen. Deze omvatten onder andere een gebrek aan steun, vooral wanneer onderzoeken geen resultaten opleveren, wettelijke beperkingen in de activiteiten, en obstakels waarmee een Ombudsman te maken krijgt bij het oplossen van klachten en het behandelen van individuele zorgen. Daarnaast kan er organisatorische vooringenomenheid zijn tegen de organisatie waarvoor de Ombudsman werkt, wat resulteert in minder verdediging voor individuen die een klacht indienen.
Op 1 oktober 2024 legde mevrouw mr. Jurima Bryson de eed af als de eerste Ombudsman van Aruba. Tijdens een openbare vergadering op 8 juli 2024 had het parlement besloten om mr. Jurima A.R. Bryson aan te stellen als Ombudsman van Aruba. Conform dit besluit legde zij de eed af in het parlement voordat zij haar functie opnam.

De jaarlijkse ontmoeting van de Ombudsmannen van het Koninkrijk van dit jaar markeerde de eerste deelname van de Ombudsman van Aruba, Jurima Bryson. Aan het einde van de lezing verklaarde Ombudsman Bryson aan de pers dat ze zeer tevreden was dat, ondanks de korte aankondiging dat de lezing zou plaatsvinden, de zaal volledig vol was, tot het punt dat de Universiteit van Aruba de registratie moest sluiten. Dit toonde de interesse van de gemeenschap om meer te leren over de rol en het werk van een Ombudsman.

Met betrekking tot de bijeenkomst zelf legde Ombudsman Bryson uit dat deze een specifiek doel diende, waaronder het ondersteunen van de Ombudsman van Aruba, aangezien dit instituut het meest recent is opgericht.

"Ik heb hun advies en hulp nodig, zodat ik niet alleen goed werk lever, maar dit ook zo snel mogelijk kan doen. Hoe meer hulp ik krijg, hoe sneller ik kan werken, omdat ik kan leren van de obstakels die zij hebben meegemaakt en deze kan vermijden dankzij hun advies," gaf zij aan.

Tijdens haar lezing vermeldde Ombudsman Bryson dat ze als de eerste Ombudsman van Aruba, in dit geval een Ombudsvrouw, een zekere druk voelt die met deze functie gepaard gaat. In antwoord op een vraag van Bon Dia Aruba over deze druk legde zij uit dat deze druk voortkomt uit haar eigen motivatie om goed werk te leveren in deze nieuwe functie.

Ze vervolgde door uit te leggen dat ze deze functie had aangevraagd omdat ze in het instituut gelooft. "Wanneer ik zeg dat ik druk voel, komt dat doordat ik me bewust ben van de noodzaak van het instituut en waarom het opgericht moest worden, niet nu maar al veel eerder. Nu het er is, moet het zo snel mogelijk worden opgezet en zodra het klaar is, moet het op de juiste manier functioneren," benadrukte zij.

Aruba neemt afscheid van de eerste premier van Aruba, de heer Henny Eman

Deze week nam het volk van Aruba afscheid van Jan Hendrik "Henny" Albert Eman, de eerste premier van Aruba. Vanaf 10:30 uur konden burgers naar Plaza Henny Eman gaan voor de begrafenisceremonie, hun condoleances aan de familie overbrengen en afscheid nemen van de heer Henny Eman.

Een groot aantal hoogwaardigheidsbekleders uit Aruba, Nederland en de voormalige Nederlandse Antillen, evenals een groot aantal burgers, woonden de begrafenisceremonie ter ere van de heer Eman bij.

De rouwstoet vertrok 's ochtends vanaf Aurora Funeral Home richting het AVP-partijgebouw, waar partijleden en sympathisanten de gelegenheid kregen afscheid te nemen van de heer Eman. Daarna vervolgde de afscheidsceremonie en trok de rouwstoet van het partijgebouw naar het Bestuurskantoor en vervolgens naar Plaza Henny Eman, waar de officiële begrafenisceremonie voor de voormalig politicus en partijleider begon.

De ceremonie vond plaats van 10:30 uur 's ochtends tot 16:00 uur 's middags, gedurende welke tijd de gemeenschap afscheid nam van de heer Eman. Tijdens de ceremonie werden kransen gelegd door wijkleiders, en in de middag hielden verschillende personen toespraken ter ere van de overledene, waaronder Wendrick Cicilia en de voormalige premier en broer van Henny Eman, Mike Eman.

De Nederlandse minister van Justitie, David van Weel, en voormalig premier van Nederland en huidige minister van Staat, Jan Peter Balkenende, evenals de voormalige premiers van de Antillen, Maria Liberia Peters en Emily de Jongh-Elhage, waren ook aanwezig.

Na de ceremonie vertrok de rouwstoet naar de protestantse begraafplaats Santana, waar de stoffelijke resten van de overledene werden begraven.

De heer Henny Eman studeerde rechten in Leiden, net als zijn vader, en keerde in de vroege jaren zeventig terug naar Aruba om de AVP-partij nieuw leven in te blazen. Samen met Alicio Quandt en Chibi Croes leidde hij de partij als triumviraat in 1977 naar een zetel in de verkiezingen.

Na de verkiezingen ging Henny terug naar Nederland, waar hij zijn studie afrondde met een scriptie over de Status Aparte. Vervolgens keerde hij terug naar Aruba om zijn politieke carrière voort te zetten.
In 1978 werd Henny Eman verkozen tot leider van de AVP en bracht hij de Status Aparte weer op de politieke agenda. Hij slaagde er niet alleen in zijn partij nieuw leven in te blazen, maar ook zijn geboorteland op de kaart te zetten. In 1986 werd hij de eerste premier van Aruba, nadat hij Nederland en de Antillen had overtuigd van het heilige recht op zelfbeschikking van het Arubaanse volk. Henny Eman diende gedurende drie periodes als premier van Aruba.

Wordt er iets gedaan... *Aan de corruptie onder ministers...?*

We hebben kennis kunnen nemen van de uitgebreide antwoorden van de staatssecretaris voor koninkrijkszaken op een serie vragen vanuit het Nederlandse parlement met betrekking tot de corruptie in het ambtelijk apparaat en de bestrijding hiervan op de autonome eilanden in het Caribisch gebied. De vragen waren uiteraard gericht op wat de staatssecretaris vanuit zijn verantwoordelijkheid van plan was te gaan doen. Zoals te verwachten was de inhoud van zijn antwoorden hetgeen wij al zo vaak hebben vernomen. Dit is niet negatief bedoeld want deze situatie vergt altijd een zekere voorzichtigheid van de bewindsman om niet onterecht het terrein van de autonomie van de lokale regeringen en het justitieel apparaat aldaar te betreden, waar men op elk eiland een eigen verantwoordelijkheid heeft in het bestrijden van criminaliteit, ook die binnen het ambtelijk apparaat. Zoals artikel 43, lid een van het Statuut luidt, heeft elk der landen te zorgen voor "de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur." Anderzijds, en dat komt ook tot uiting in zijn antwoorden, is hij zich bewust van zijn verantwoordelijkheid ingevolge het tweede lid van hetzelfde artikel van het Statuut, om op Koninkrijksniveau op te treden om diezelfde rechten en vrijheden, rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur te waarborgen, genoemd in het eerste lid en ook herhaald in het tweede lid.

Maar we mogen ervan uitgaan dat de Nederlandse parlementariërs ook op de hoogte zijn van deze ambivalente situatie, waarin een staatssecretaris al snel in de problemen kan komen door te gehaast op te treden. Anderzijds bestaat dan hun ongerustheid over de ogenschijnlijk oneindige serie bewindspersonen op de eilanden die in de problemen komen met justitie, omdat ze nog niet het verschil kennen tussen 'het mijn en dijn'. Hun vraag is dus: wat wordt er concreet gedaan om dit te voorkomen?
Hun ongerustheid is begrijpelijk maar we moeten de zaak van verschillende kanten bekijken. Een ervan is dat het niet normaal is dat zoveel personen op dat hoge overheidsniveau betrokken blijken te zijn bij dit soort misdrijven. Daar kunnen we allemaal mee eens zijn. Een andere kant is dat, in ieder geval in Aruba, gedurende het laatste decennium een groot aantal bewindspersonen betrokken bleek te zijn bij misdrijven gepleegd in hun ambt, maar het ontegenzeglijke feit is net dat justitie tegen hen in het geweer is gekomen... Of moeten e geloven dat het puur toeval is dat het Openbaar Ministerie op die zaken is gestuit? We moeten dus erkennen dat er iets is veranderd en dat alle volgende ministers en hoge functionarissen gewaarschuwd zijn, dat die veranderingen in de laatste jaren ook gevolgen zullen hebben voor degene die nu nog zijn/haar geluk wil gaan beproeven. Degenen die in het verleden diezelfde praktijken hebben gebezigd en nooit in een rechtszaal terecht zijn gekomen hebben toen gebruik gemaakt van het betrekkelijke gemak om corruptie te plegen, maar dat is definitief niet meer zo. Zonder enige twijfel heeft dat te maken met de samenwerking op het gebied van onderzoek die binnen het Koninkrijk bestaat tussen het justitieel apparaat op de eilanden en hetzelfde apparaat in Nederland. Goed werk, maar er ontbreekt nog wat...
Wat ontbreekt is uitgerekend datgene waarvan de staatssecretaris niet meer kon zeggen dan dat in het kader van het Landspakket met de landen wordt gewerkt aan de uitvoering ervan. Dat betreft dan de herstructurering van de administratieve processen die ervoor moet gaan zorgen dat het veel moeilijker zal worden om de corruptie te bedrijven waar we decennialang tegenaan hebben gekeken. Maar we komen dan wel aan op een gevoelig punt: men zit aan tafel met de potentieel volgende kandidaten voor een strafzaak om te overleggen hoe de administratieve processen gestructureerd moeten worden om corruptie te voorkomen, niet uitsluitend van de lagere ambtenaren maar ook van diegenen die betrokken zijn bij het preventieve werk op het hoogste niveau. Kan men rekenen op hun totale medewerking of is het een slecht idee om hen te laten zien hoe het systeem precies werkt? Dus, wat te doen? De personen in de hoogste functies wel of niet betrekken bij dit vertrouwelijke gebeuren? Ons lijkt het antwoord simpel: zij moeten erbij betrokken zijn omdat iedereen in principe van goede wil en integer is, totdat het tegendeel wordt bewezen. Laat hen maar goed op de hoogte zijn van hoe het werkt, want de dag dat er eentje besluit zijn/haar kennis van zaken te misbruiken en wordt betrapt, dan kan hij/zij onmogelijk beweren dat men een misstap heeft begaan uit onwetendheid of onschuld... Dit zal dan ook dienen als bezwarende omstandigheid in hun rechtszaak, met een hogere straf in het verschiet. Maar, we kunnen ons voorstellen dat er mensen zijn die zich afvragen waarom we dit nu zo naar voren brengen. Dat is omdat we al verscheidene gevallen hebben meegemaakt waarin de misdrijf plegende bewindspersoon beweert niet te hebben geweten hoe zaken precies waren georganiseerd. Maar die straf van meerdere jaren gevangenis was omdat hij de leider was van een criminele organisatie, met het duidelijke doel veel geld te verdienen met het misbruik maken van positie en macht. Als burger kunnen we geen corruptie voorkomen die een ander wil plegen, het enige wat we kunnen doen is ons verre houden van elke mogelijkheid om betrokken te raken bij corruptie door te betalen voor iets wat gratis had moeten zijn, als je er tenminste recht op zou hebben. Ons gezamenlijk belang is dat degenen die het openbaar bestuur leiden niet uitgerekend degenen zijn die de corruptie organiseren, met het gevolg dat wie niet betaalt ook niets krijgt... Maar, is dat misschien de reden waarom de hervorming van het overheidsapparaat, om corruptie te voorkomen, zo stroef verloopt?

ARUBAVANDAAG

Het financieel toezicht is... *Terug van weggeweest...*

Er is nog steeds een regeringsformatie gaande en het financieel toezicht van het Koninkrijk op het beleid van Land Aruba is weer terug in het politieke debat. Het nieuwe statenlid voor nieuwkomer - en oudgediende – PPA heeft een dringend verzoek gedaan aan de nieuwe voorzitter van de Staten om een debat te houden over de situatie met betrekking tot de ontwerp-rijkswet financieel toezicht voor Aruba (RAft) die een spoedig definitief antwoord vereist. De urgentie is duidelijk; over enkele maanden moet er duidelijkheid zijn over wat onze politici met deze zaak willen, gezien de deadline die is ingesteld door de Nederlandse regering, in samenspraak bovendien met de nu demissionaire regering.

Naast het feit dat het verzoek van de (op)nieuw in het parlement optredende partij komt op een voor hen opportuun moment is het ook zo dat het nieuwe parlement ook om een nieuwe stand van zaken vraagt. Verscheidene oppositiepartijen die een hernieuwd akkoord met Nederland ten gunste van een rijkswet voor het financieel toezicht ondersteunden, zijn hun vertegenwoordiging in de Staten kwijten het is bekend dat de twee grote partijen tegen de opneming van het toezicht in een rijkswet zijn. De vraag waarop van hun kant nooit duidelijk antwoord komt is wat er dan niet goed is aan de beoogde rijkswet. Natuurlijk krijgen we dan het vage antwoord in de richting van het 'verlies van onze (financiële) autonomie', maar wat we niet krijgen is een uitleg wat in de beoogde rijkswet nu precies zoveel tegenstand oproept in hun kringen. Hetgeen ons weer noopt tot, voor de zoveelste keer, het uitleggen wat de rijkswet eigenlijk inhoudt en waarom die praktisch identiek is aan de huidige toezichtwet is die werd goedgekeurd door het Arubaanse parlement.

We gaan even terug naar 2015. De eenpartijregering van de christendemocratische partij geeft toe aan de druk vanuit de Nederlandse regering en komt op het laatste moment, om een formele interventie via een 'Algemene Maatregel van Rijksbestuur' te voorkomen, met het voorstel om de inhoud van de conceptwet, die al op tafel lag om via een Koninklijk Besluit ingevoerd te worden, in een lokale wet op te nemen, met het duidelijk doel gezichtsverlies te beperken. Nederland reageerde zo van "Kan me niet schelen hoe, als het toezicht maar ingevoerd wordt". Dus nogmaals: de lokale toezichtwet was dezelfde wet die als rijkswet zou worden ingevoerd en heeft diens oorsprong in de rijkswet financieel toezicht dat al gold voor de twee andere autonome eilanden, Curaçao en Sint-Maarten, behoudens enkele voorwaarden die specifiek die eilanden betroffen. We brengen dit nogmaals naar voren omdat de twee grote partijen tot op heden grote moeite doen de werkelijkheid te verdoezelen, met de presentatie van de Arubaanse versie als compleet acceptabel en de Nederlandse versie als een soort van 'satanische uitvinding'. Wanneer houdt dit soort volksverlakkerij een keer op? We kunnen ons ook nog herinneren hoe de christendemocratische parlementariërs in 2015 in rouwkleding naar de Statenzaal waren gekomen om de lokale wet te bekrachtigen, daarbij een soort van tragikomedie opvoerend terwijl men heel goed wist dat de lokale wet even streng was als de rijkswet en het toezicht overduidelijk in handen gaf aan het Koninkrijk, dus hoezo autonomie? Natuurlijk werd de zaak waar mogelijk gepresenteerd als een winstpunt voor de eigen partij, terwijl de grote tegenstander altijd het standpunt bleef verdedigen dat men de autonomie bij die gelegenheid zou hebben ingeleverd. Dat klopt volgens ons ook niet helemaal, want die autonomie bereikte haar grenzen al een jaar eerder, in 2014, toen het befaamde Koninklijk Besluit de toenmalige premier, vandaag wederom kandidaat-premier overigens, ertoe bracht om in hongerstaking te gaan. Om de term 'autonomie' nog exacter te omschrijven, dit is geen vorm van onafhankelijkheid en houdt altijd op waar het toezicht van het Koninkrijk begint: men krijgt de gelegenheid om de eigen zaken te besturen, tot de dag komt dat men de eigen verantwoordelijkheden niet adequaat beheert en een superieure autoriteit die zaken in handen neemt. Dat is de realiteit waarin we leven en om daar heel duidelijk over te zijn: hetgeen sommige van onze politici zien als een belediging en een obstakel om te kunnen doen en laten wat ze willen, is uitgerekend wat een groot deel van de bevolking op prijs stelt: dat er een superieure autoriteit is die slecht bestuur van onze politici een halt kan toeroepen.

Uiteraard kan het nu gebeuren dat een goed oplettende lezer antwoordt dat, in tegenstelling tot onze opinie, die twee grote partijen wederom de meerderheid van de kiezers achter zich hebben weten te krijgen. Dat is waar, maar de opinie van die twee partijen met betrekking tot de beoogde rijkswet financieel toezicht was geen thema van enig gewicht gedurende de verkiezingscampagne. Bovendien was de huidige demissionaire regering al akkoord gegaan met de invoering van de rijkswet. Dat zal hen echter er niet van weerhouden om lokaal tegen de rijkswet te blijven ageren, in getrouwe uitvoering van het beginsel dat zij kennelijk aanhangen, namelijk dat wat er aan tafel met Nederland wordt afgesproken niet is wat aan de thuisbasis wordt verteld, terwijl men op het vermeende verschil tussen de twee wetten, die uit dezelfde wieg voortkomen, blijft hameren. Met voorbedachten rade desinformatie verspreiden is een zeer machtig politiek wapen...

Het meest interessante aspect van het moment is natuurlijk wat er binnen de huidige formatiepoging gaat gebeuren. Het ontbreekt de politieke nieuwkomer, die de 'junior partner' zou moeten worden in dit nieuwe kabinet, niet bepaald aan ervaring op dit vlak. Men heeft de fatale afloop voor de minderheidspartij in de overblijfselen van het huidige demissionaire coalitiekabinet van dichtbij meegemaakt, want een van de huidige leiders is nog minister geweest in dat kabinet en moet zich terdege bewust zijn van de risico's van het ruimte geven aan de manoeuvres van de christendemocratische partij, wat nooit goed kan aflopen voor hen als partij, en ook niet voor Aruba...

Het systeem in Aruba vereist dat een partij grote sponsors heeft of veel fondsen werft

Informatie verspreiden is een dure aangelegenheid, volgens Marisol Tromp

Om informatie bij de gemeenschap te krijgen, zijn er financiële middelen nodig, en dit is met name het geval tijdens een politieke campagne. Dit is volgens Marisol Tromp, in het laatste deel van een uitgebreid gesprek dat Bon Dia Aruba had met de leider van MAS. Tromp, die na 27 jaar, met uitzondering van een korte pauze, binnenkort afscheid neemt van de formele politiek in Aruba, deelde haar inzichten.

Voor Tromp was het meest opvallende aan 2024 de financiële middelen die nodig zijn om toegang te krijgen tot de media. Ze kan op één hand tellen hoeveel mediakanalen een interview toestonden zonder daarvoor kosten in rekening te brengen. "Bon Dia Aruba, het radiostation van Johnny Habibe, en Mimi Rosel Koolman waren de enige die mij niet hebben laten betalen voor interviews. Maar alle andere radiostations, inclusief televisie, wilden betaald worden voor een interview. De bedragen waren hoog. Dit systeem dwingt een partij om niet te kunnen functioneren zonder een grote sponsor of zonder grote fondsenwerving," zei ze.

Volgens de leider van MAS variëren de prijzen, afhankelijk van de duur van het interview (10, 15 of 30 minuten). Deze bedragen kunnen oplopen van 500 tot 1000 florin per kandidaat, per keer. "Met andere woorden, als je een artikel in de media wilt plaatsen, genoemd wilt worden in het nieuws, of op hun sociale mediakanalen wilt verschijnen, moet je een bedrag van 35.000 florin betalen. Wij, van MAS, konden dat bedrag niet betalen. Maar ik weet wie dat wel konden, want zij kwamen uitgebreid aan bod in dit mediasysteem." Deze nieuwe realiteit creëert een situatie waarin geld een grotere rol speelt dan ooit. De vraag is of een partij bereid is dat offer te brengen voor deze mate van zichtbaarheid, aldus de politieke leider.

Niets is spontaan

Volgens Marisol Tromp moeten Arubaanse kiezers zich ervan bewust zijn dat wanneer een politicus plotseling opduikt in de Kamer van Koophandel voor een interview, dit geen spontane actie is, maar dat er financiële transacties aan vooraf zijn gegaan. "Dit betekent dat anderen die ook evenementen hebben georganiseerd, geen aandacht krijgen. Dit wekt bij de gemeenschap de indruk dat politici die niet betalen of niet in staat zijn om te betalen, zich niet inspannen," zei ze.

Geld heeft altijd een rol gespeeld in campagnes, aldus de ervaren politicus. "Maar ik heb verkiezingen meegemaakt zonder veel geld, zoals in 2021. Dit keer konden we echter bijna geen persberichten publiceren zonder te betalen, omdat alles werd gezien als 'politieke exposure' en niet als nieuwswaardig," zei Tromp. Volgens haar was het onmogelijk voor een partij zoals MAS, die wel fondsen had geworven maar niet genoeg om grote bedragen te betalen, om de nodige zichtbaarheid te krijgen. "Je kunt zien wie veel aandacht heeft gekregen en begrijpen wie meer geld had," voegde ze eraan toe.